

Budget 2015

Miljö- och klimatnämnden

VI SKALL STRÄVA EFTER STÄNDIGA FÖRBÄTTRINGAR!

För att bli trovärdiga i vår roll som tillsynsmyndighet måste vi visa att vi ställer krav på oss själva. Genom att skaffa oss egen erfarenhet av miljöledning blir vi en bättre samarbetspartner till företag, organisationer och enskilda i deras miljöarbete.

Miljöpolicy

Miljöförvaltningen arbetar på uppdrag av miljö- och klimatnämnden för att nå visionen om den långsiktigt hållbara utvecklingen av staden. För att vi ska bli framgångsrika är det viktigt att vi i alla situationer uppfattas som goda förebilder.

Vår egen påverkan

Vi ska när vi utför vårt arbete vara medvetna om vår egen miljöpåverkan.

Denna påverkan uppkommer som följd av innehållet i de tjänster vi producerar och hur vi till exempel utnyttjar våra lokaler, reser i tjänsten och gör våra inköp.

Ständiga förbättringar

Vi ska arbeta för att åstadkomma ständiga förbättringar när det gäller vårt miljöarbete.

Detta innefattar både direkt som indirekt påverkan.

Bli ledande

Vi ska med vår egen miljöanpassning ligga över de krav vi som tillsynsmyndighet ställer på andra.

Detta innebär att vi med god marginal följer de lagar och andra bestämmelser som gäller för vår verksamhet samt att vi med detta åtar oss att bedriva ett förebyggande miljöarbete.

Samarbete med andra

Vi ska ständigt arbeta med att utveckla miljöarbetet genom samarbete och utbyte med andra aktörer.

Vi själva som resurs

Vi ska nå goda resultat i miljöarbetet genom kunnig och engagerad personal som ansvarsfullt och med helhetsperspektiv tar aktiv del i arbetet. Förvaltningen satsar kontinuerligt på utbildning och information för att alla anställda ska kunna ta ansvar i enlighet med budget och interna miljömål.

Innehållsförteckning

1 Inledning	4
2 Förutsättningar	5
2.1 Styrning och ledning.....	5
2.2 Personal	6
2.3 Ekonomi.....	8
2.4 Prestationer och nyckeltal.....	8
2.5 Sammanfattande omvärldsanalys	10
3 Styrning och ledning	12
3.1 STYRNING OCH LEDNING.....	12
3.1.1 <i>Ekonomi och organisation</i>	12
3.1.2 <i>Förvaltningens utvecklingsfrågor</i>	12
4 Grunduppdrag	15
4.1 Stadsmiljö	15
4.1.1 <i>Luftövervakning</i>	15
4.1.2 <i>Internationellt och forskning</i>	15
4.1.3 <i>Miljöstrategi</i>	16
4.2 Livsmedelskontroll	20
4.2.1 <i>Brukarperspektiv gällande livsmedelskontrollen</i>	20
4.2.2 <i>Kundnöjdhet</i>	20
4.3 Miljötillsyn	20
5 Politiska mål och uppdrag	22
5.1 KF:s BUDGET 2015	22
5.1.1 <i>KF - En stad för alla</i>	22
5.1.2 <i>KF - Barn och unga</i>	25
5.1.3 <i>KF - Miljö och stadsutveckling</i>	26
5.1.4 <i>KF - Arbete och Näringsliv</i>	31
5.1.5 <i>KF - Personal</i>	31
5.1.6 <i>KF - Ekonomi</i>	32
6 Resursfördelning	33
6.1 Driftbudget.....	33

Bilagor

Bilaga 1: Plan för miljötillsynen 2015

Bilaga 2: Plan för livsmedelskontrollen 2015

Bilaga 3: Miljöövervakningsplan 2015

Symbolförklaring

Symbol	Förklaring
	Mål
	Uppdrag
	Utvecklingsfråga
	Kommer från kommunfullmäktige
	Kommer från nämnd/styrelse
	Kommer från förvaltning
	Uppföljningsrapport 2
	Uppföljningsrapport 4 / årsrapport

1 Inledning

Miljö- och klimatnämndens budget baseras på kommunfullmäktiges mål och uppdrag samt på nämndens egna mål och uppdrag till förvaltningen. Dessa mål och uppdrag presenteras i kapitel fem. Kapitel två redogör för de personella och ekonomiska förutsättningarna för genomförandet av budget 2015. I det tredje kapitlet beskrivs förvaltningens egna prioriterade utvecklingsfrågor och i det fjärde kapitlet nämndens grunduppdrag enligt reglementet. Avslutningsvis presenteras nämndens resursfördelning och driftbudget i kapitel sex.

Efter att miljö- och klimatnämnden har tagit beslut om budgeten för 2015 kommer förvaltningen ta fram verksamhetsplaner med utgångspunkt i mål och uppdrag i syfte att säkerställa de politiska intentionerna. I dessa verksamhetsplaner kommer förvaltningen mer konkret beskriva de aktiviteter som ska genomföras för att målen ska kunna uppnås. Verksamhetsplanerna kommer att ha fokus på förbättringsområden som ska stimulera kvalitetshöjningar, effektivare arbetssätt inklusive planering och uppföljning, samt att medarbetare och chefer får en gemensam bild av uppdraget och hur det ska genomföras.

2 Förutsättningar

2.1 Styrning och ledning

Nämndens direktiv kring inriktning av verksamheten

Miljö- och klimatnämndens uppdrag är att verka för att göteborgarna ska ha en god livsmiljö och för att Göteborgssamhällets negativa påverkan på hälsa, klimat och miljö ska vara så liten som möjligt. Miljöförvaltningen ska vara en strategisk resurs i staden och medarbetarna är experter inom sina kompetensområden.

Miljöförvaltningen ska utföra sitt uppdrag genom att:

- Arbeta med livsmedelskontroll och miljötillsyn
- Övervaka och rapportera miljötilståndet
- Leda stadens miljöstrategiska processer
- Föreslå åtgärder och beslut inom miljöområdet
- Vara en samordnande kraft i stadens klimatarbete

Vision

Vår vision är *Hållbar stad med vår kompetens*. Vårt arbetssätt ska präglas av våra förhållningssätt kring helhetssyn, professionalitet och öppenhet. Visionen och förhållningssätten samt miljö- och klimatnämndens reglemente, inriktningsdokument och budget, lagstiftningar inom framförallt inom livsmedelskontroll och miljötillsyn, samt våra verksamhetsplaner, utgör tillsammans grunden för vårt arbete.

Förhållningssätt

Helhetssyn

Vi förstår och vi ser vårt uppdrag som en del av helheten, det vill säga som en del av vår organisation, som en del av staden och regionen. Vi känner till varandras uppdrag och blir därigenom mer effektiva och får lättare att samarbeta och samverka.

Vi ser förvaltningens arbete utifrån flera perspektiv som kompletterar varandra: de vi är till för – medarbetare – verksamhet – ekonomi.

Professionalitet

Vi är kunskapsbärare inom vårt verksamhetsområde. Vi har rätt kompetens och vi har en etisk grundsyn. Vi ger alla ett korrekt bemötande utifrån våra yrkesroller och uppdrag.

Vi är ambassadörer för våra uppdrag samt för vår organisation och vi representerar förvaltningen på ett förtroendegivande sätt. Vi fokuserar på våra mål och vi strävar efter att ständigt utveckla kvaliteten i vårt arbete.

Öppenhet

Vi delar med oss av vår kunskap och vår kompetens. Vi är välinformerade och öppna för förändringar. Vi ser information som en plattform för kommunikation. Vi är lyhörda och engagerade. Vi skapar goda förutsättningar för insyn, delaktighet och påverkan och välkomnar ett otvunget och respektfullt åsiktsutbyte.

Nämnden

Under den gångna mandatperioden har miljö- och klimatnämnden tagit fram ett antal styrdokument för staden och fattat en rad beslut som det nu är viktigt att realisera. Miljöprogrammet, kemikalieplanen, klimatprogrammet och åtgärdsprogrammet för buller är exempel på styrdokument som har tagits fram i bred samverkan i staden. Att ta en aktiv roll i arbetet med miljöledningssystem i stadens olika delar är prioriterat.

Det västsvenska paketet kommer att ha stor påverkan på miljön framöver och kommer att skapa viktiga förutsättningar för att leva i en stad som är hållbar. Idag har vi problem med att klara luftkvaliteten i vissa delar av staden, och det bör vara en prioriterad fråga framöver.

En annan utmaning är att utveckla kommunikationen kring miljöfrågorna i staden och att utveckla olika former av samverkan med medborgare.

Det är också prioriterat att utveckla det interna arbetet och att arbeta på nya mer effektiva sätt för att nå målen och klara uppdraget. Det är viktigt inte minst när det gäller att förklara de myndighetskrav som förvaltningen arbetar efter för såväl näringsidkare som medborgare och kollegor i staden. Ett exempel på ett redan framgångsrikt arbete inom detta område är livsmedelsavdelningen som har visat att man med samma uppdrag kan förändra och modernisera sina arbetsätt. Motsvarande arbete ska genomföras inom förvaltningens andra kärnverksamhetsområden.

2.2 Personal

Vi bedömer att vi för närvarande har en relativt väl anpassad bemanning för att klara vårt uppdrag. Vår bedömning är också att den pågående utvecklingen inom staden med bland annat stora satsningar inom samhällsutbyggnadsområdet i kombination med efterfrågan från omvärlden på våra kompetenser, riskerar att resultera i ett underskott på kompetent personal i vår organisation. En utmaning blir därför att fortsatt säkerställa kompetensförsörjningen på både kort och lång sikt.

Förvaltningen konkurrerar om den bästa kompetensen och det gäller för oss att både kunna rekrytera och behålla kompetenta medarbetare och uppfattas som en attraktiv arbetsgivare. Kommande generationer kommer sannolikt att ha andra värderingar än dagens när det gäller vad som uppfattas som ett attraktivt arbete. Det är därför viktigt att ständigt se över vad som uppfattas som attraktivt av dem vi vill attrahera. Förvaltningen uppmuntrar till goda prestationer genom arbetet med en individuell och differentierad lönesättning som i sin tur är kopplad till våra mål och resultat. Detta görs bland annat genom utvärdering av kompetensen gentemot vår framtagna kompetensmodell.

Antal tillsvidareanställda medarbetare (oktober 2014)

	Kvinnor	Män	Summa
Chefer	10	5	15
Livsmedelsinspektörer	27	4	31
Miljöinspektörer	30	14	44
Miljöutredare	17	12	29
Övriga medarbetare	27	7	34
Totalt	111	42	153
	73 %	27 %	

Som framgår av ovanstående har vi en övervikt av kvinnor inom samtliga medarbetarkategorier. Fördelning kvinnor/män för samtliga anställda exklusive timanställda framgår av tabellen ovan. Ökningen är tio procentenheter under perioden 2004-2014, vilket gör att vi nu ligger ganska långt från målet 60/40.

Medelåldern bland förvaltningens medarbetare är 42 år. En dryg fjärdedel är under 35 år. Andelen tillsvidareanställda födda utanför norden var 11,6 procent i december 2013. Staden får statistik från SCB i december varje år, vilket gör att vi inte har underlag för 2014. Endast 6,67 procent av förvaltningens chefer är födda utanför norden. Detta gäller för december 2014.

Förvaltningen har under de senaste tio åren gått från att vara en relativt jämställd arbetsplats mellan könen till att bli en arbetsplats där 73 procent är kvinnor. Detta är sannolikt ett resultat av att kvinnor är överrepresenterade på högskolornas miljöutbildningar. Vi ser också vid våra rekryteringar att kvinnor många gånger är de mest kompetenta bland de sökande. Det blir mot denna bakgrund svårt att undvika och förändra den skeva jämställdhet mellan könen som uppstått inom organisationen.

När det gäller medarbetargrupperna inspektörer och miljöutredare når inte förvaltningen upp till Göteborgs stads lönepolitiska målbild. Vi har tagit fram en handlingsplan som säger att vi, under de närmaste åren, i vår budget måste ta hänsyn till detta. Målet är självklart att vi på sikt når upp till Göteborgs Stads lönepolitiska målbild.

Vi är en organisation som bedriver myndighetsutövning, vilket får till följd att medarbetarna många gånger befinner sig i en tuff arbetsmiljö. Inspektion, tillsyn och kontroll handlar ju om att granska näringsidkare som restaurang- och verkstadsinnehavare, livsmedelsdistributörer och hyresvärdar, men också till exempel privatpersoner med enskilda avlopp. Personer kan känna sig hotade av de eventuella brister som kan hittas i samband med inspektioner och tillsyn. Den yttre arbetsmiljön blir därför en utmaning för oss. Vi försätter nu vårt aktiva arbete med att tydliggöra för medarbetarna vilken form av stöd som vi kan erbjuda när det gäller att skapa en trygg arbetsmiljö.

Vi kommer att fortsätta att arbeta med vad vi kallar ”Vad, hur och kulturen”. Syftet är att få en enhetlig bild kring vad vårt uppdrag är och hur det bör genomföras. Vi arbetar inom ramen för detta arbete också aktivt med att förankra stadens policydokument. Målet är dels att medarbetarna ska kunna utöva sitt arbete med ett professionellt förhållningssätt, dels att nå våra verksamhetsmål men också för att själva utvecklas i sitt arbete.

För att lyckas med ovanstående behövs orädda och tydliga chefer som kan se varje enskild medarbetare samtidigt som de ser till helheten och styr mot verksamhetsmålen. Där ser vi att den riktning vi redan tagit genom att skapa arenor för våra chefer att mötas och gemensamt utvecklas med stöd av varandra leder till en samsyn och ökad tydlighet i förhållande till medarbetarna.

2.3 Ekonomi

Nämnden

Miljöförvaltningens organisation ska präglas av effektivitet, kvalitet och ett professionellt bemötande där fokus ligger på att underlätta för medborgarna att göra rätt.

I budget ska effektiviseringsarbetet redovisas och specificeras så nämnden tydligt kan se vilka åtgärder som gjorts. Effektiviseringarna ska överstiga de 0,5 % som finns i effektiviseringskravet så att resurser frigörs till nya satsningar.

För att klara de utökade åtaganden som nämnden fått behöver kompetensen på förvaltningen stärkas inom området klimat.

Förvaltningen

Miljö- och klimatnämndens totala kostnader beräknas uppgå till närmare 110 mnkr under 2015. Nämnden erhåller ett kommunbidrag på 52,5 mnkr varav 1,5 mnkr har destinerats till arbetet med det klimatstrategiska programmet och 1,5 mnkr har destinerats till pedagogiska odlingsträdgårdar. Utöver detta har nämnden beviljats ett kommunbidragstillägg avseende ett antal miljöprogramsåtgärder uppgående till sammanlagt 2,88 mnkr. Den ekonomiskt mest omfattande miljöprogramsåtgärden handlar om att utbilda kommunens personal i miljömålen. För denna åtgärd erhåller nämnden 1,8 mnkr.

Av de totalt närmare 55,4 mnkr i kommunbidrag fördelas 54,5 procent till det miljöstrategiska arbetet. Livsmedelskontrollens kostnadstäckningsgrad (intäkterna som en andel av kostnaderna) uppgår till 82,5 procent medan motsvarande siffra inom miljötillsynen uppgår till 52,7 procent. Detta innebär att livsmedelskontrollen och miljötillsynen tilldelas 8,5 respektive 35,9 procent av det totala kommunbidraget.

Verksamhetsområde	Intäkter (tkr)	Kostnader (tkr)	Kommunbidrag (tkr)
Miljö- och klimatnämnden	0	-558	558
Livsmedelskontroll	22 300	-27 031	4 731
Miljötillsyn	22 184	-42 070	19 886
Miljöstrategiskt arbete	9 958	-40 167	30 209
Summa	54 442	-109 826	55 384

I miljöstrategiskt arbete i tabellen ovan ingår EU-projekt och pedagogiska odlingsträdgårdar. Nettokostnaden för förvaltningsledningen och förvaltningsgemensamma stödfunktioner (overheadkostnaden) är inräknad i kostnaden för livsmedelskontrollen, miljötillsynen och det miljöstrategiska arbetet. Overheadkostnaden har fördelats utifrån antal livsmedelsinspektörer, miljöinspektörer respektive miljöutredare.

2.4 Prestationer och nyckeltal

Under 2014 har vi gått med i ett pilotprojekt för att ändra insiktsundersökningen till att ske löpande för varje myndighetsområde. Vi kommer att ha möjlighet att göra mätningar ända upp till varje månad om vi vill. Än så länge har vi bara en första

försöksmätning och det är därför alldeles för tidigt att analysera resultatet och dra några slutsatser inför framtiden. Vi behåller därför än så länge målvärdena utifrån tidigare mätning och redovisar bara utfallet från mätningen 2013. Vi kommer att återkomma i uppföljningen under 2015 med resultat och analyser kring det nya sättet att mäta.

Kundundersökningen Insikt

	Målvärde 2015	Utfall 2013
NKI	>70	68
Information	>70	65
Tillgänglighet	>70	70
Bemötande	>70	71
Kompetens	>70	68
Rättssäkerhet	>70	65
Effektivitet	>70	70

Övriga prestationer och nyckeltal som ska följas upp under 2015

	Målvärde 2015
Livsmedelskontroll	
Totala kostnader exklusive registreringar, tkr	21 700
Antal inspektioner	6 500
Antal årsarbetare	26
Kostnad per inspektion, kronor	3 338
Inspektioner per årsarbetare	250
Miljötillsyn	
Kostnader, tkr	42 070
Tillsynstimmar	42 900
Kostnad per timme, kronor	980
Antal årsarbetare	40
Timmar per årsarbetare	1 073
Övrigt	
Totalt antal årsarbetare exklusive ledning och stöd	94
Antal delegationsbeslut	---
Antal överklagade beslut	---
Andel överklagningar som har gått oss emot	---
Antal planremisser	---
Antal avstyrkta planer	---
Andel avstyrkta planer	---
Antal andra remisser än planremisser	---
Totalt antal diarieförda ärenden	---
Antal diarieförda ärenden per årsarbetare	---
Svarstid (stickprov)	Högst 48 timmar
Handläggningstid från "ärende komplett" till beslut (stickprov)	Högst sex veckor

2.5 Sammanfattande omvärldsanalys

Fokus på klimatet - staden ska bli klimatneutral

Minska konsumtionens klimatpåverkan

Som klimatneutral stad måste vi ta ansvar för våra totala utsläpp av växthusgaser, det vill säga även det som vår konsumtion orsakar såväl inom som utanför landets gränser. Vi behöver därför finna former för att minska konsumtionens klimatpåverkan. Maten har den senaste tiden kommit i fokus som källa till klimatpåverkande utsläpp. En god början för att minska matens klimatpåverkan kan vara att arbeta med en ökad andel vegetarisk kost och minskat matsvinn. Vi behöver också se på andra möjligheter att arbeta för att konsumtionen inte ska bidra till ett icke hållbart utnyttjande av våra gemensamma resurser. Vi behöver också utveckla verktyg som kan beskriva och mäta vår miljöbelastning ur ett konsumtionsperspektiv, och inte bara som hittills utifrån produktionssiffror.

Energieffektivisering

Vi står inför stora utmaningar när det gäller vår fastighetssektor och det kommer att krävas att takten ökar i arbetet med energieffektivisering av befintlig bebyggelse.

Öka det hållbara resandet

Det hållbara resandet är ytterligare ett viktigt område i vår strävan mot en klimatneutral stad.

Ändrad syn på myndighetsuppdraget – en möjlighet att skapa positiv utveckling

Vi ser att det börjar ske förändringar i landet när det gäller synen på myndigheten och vad som förväntas av oss. De statliga verken får ständigt nya uppdrag när det gäller att se över hur myndighetsapparaten fungerar och hur den kan förändras.

Livsmedelsverket ligger långt framme i detta arbete och söker aktivt samarbete med bland annat Göteborg för att utveckla kontrollen på nya sätt.

Vi behöver lägga en stor del av vårt fokus på just dessa frågor av flera anledningar. Hamnar vi på efterkälken kommer det att bli enormt dyrt och innebär också att Göteborg som företagsmagnet kommer att halka efter och skapa minskad möjlighet till tillväxt och utveckling i önskad riktning. Den sociala dimensionen i staden påverkas också i stor utsträckning av hur vi utvecklar vår verksamhet utifrån ett demokratiskt perspektiv och medborgarnas möjligheter att forma sitt liv och sin framtid.

Vi är också, som storstad, en stor kraft i landet som genom att ligga lite före i utvecklingen hjälper många andra kommuner framåt. Det motsatta händer om vi inte arbetar aktivt med dessa frågor. En positiv utveckling i landet skapar mervärde även för oss.

E-samhället

Arbetet med e-samhället fördjupas nu och vävs in i den ordinarie budgetprocessen från och med 2016. Vi samverkar med andra aktörer i staden och bidrar i den gemensamma utvecklingen för bland annat öppna data, e-tjänster, e-service samt arbete i sociala medier.

Under kommande år finns flera aktiviteter som är avgörande för vår förmåga att vidareutveckla verksamheten, utnyttja kontaktcenter i högre grad och analysera stadens miljö- och klimatarbete. Dessa berör ärendeprocessen i staden, överenskommelser kring begrepp och uttryck samt uppföljningen av miljöprogram och klimatprogram inklusive underdokument.

Öppna data och möjligheten att publicera och visualisera information kopplad till miljö och klimat är den enskilt viktigaste delen under kommande år eftersom den i sig är möjliggörare för flera andra aktiviteter.

3 Styrning och ledning

3.1 STYRNING OCH LEDNING

3.1.1 *Ekonomi och organisation*

Effektivitet

Nämnden

Miljöförvaltningens organisation ska präglas av effektivitet, kvalitet och ett professionellt bemötande där fokus ligger på att underlätta för medborgarna att göra rätt. I budget ska effektiviseringsarbetet redovisas och specificeras så nämnden tydligt kan se vilka åtgärder som gjorts. Effektiviseringarna ska överstiga de 0,5 procent som finns i effektiviseringskravet så att resurser frigörs till nya satsningar.

Förvaltningen

Nämnden har jämfört med 2014 års budget tilldelats ett större kommunbidrag. Det handlar dels om en förstärkning med 1 500 tkr avseende arbetet med det klimatstrategiska programmet, dels en ökning av tillskjutna medel till ett antal miljöprogramsåtgärder med 370 tkr. Detta innebär dock att det kommunbidrag som inte har öronmärkts är 1 100 tkr lägre jämfört med 2014. Denna sänkning motsvarar drygt två procent, vilket således överstiger det fastslagna effektiviseringsmålet. Bortsett från miljöprogramsåtgärden om kemikalier i detaljhandeln (350 tkr) tillfaller ökningen av nämndens kommunbidrag det miljöstrategiska arbetet. Därtill bör nämnas att pedagogiska odlingsträdgårdar erhåller ytterligare öronmärkta resurser under 2015. Sammantaget ställer detta höga krav på andra verksamhetsområden inom förvaltningen som nu behöver förhålla sig till en mindre andel av kommunbidraget. Genom en mer effektiv resursanvändning är det vår bedömning att förvaltningen kommer att kunna utföra de inspektioner och den tillsyn som behovsutredningen har angett.

3.1.2 *Förvaltningens utvecklingsfrågor*

Skapa samsyn och rätt förväntningar kring vårt uppdrag

Vi kommer att fortsätta att arbeta med vad vi kallar ”Vad, hur och kulturen”. Syftet är att få en enhetlig bild kring vad vårt uppdrag är och hur det bör genomföras. Vi arbetar inom ramen för detta arbete också aktivt med att förankra stadens policydokument. Målet är dels att medarbetarna ska kunna utöva i sitt arbete med ett professionellt förhållningssätt, dels att nå våra verksamhetsmål men också för att själva utvecklas i sitt arbete.

För att hos våra kunder, samarbetspartners och ytterst hos göteborgarna skapa rätt förväntningar kring vårt uppdrag behöver vi först få en samsyn och en djupare förståelse bland förvaltningens egna medarbetare. Detta är ett långsiktigt arbete som kräver planering, tid och resurser. Målet för arbetssättet är, att vi i alla möten med våra kunder, samarbetspartners och göteborgare, genom både vårt handlande och i uttryck, alltid ska kunna visa upp en gemensam bild av förvaltningens uppdrag och kunna så mycket om förvaltningens arbete att vi tillsammans kan bidra till att skapa rätt förväntningar.

Öka samverkan mellan förvaltningens olika verksamhetsområden

För att nå en ökad samsyn och för att nå våra mål är ett medel att öka samverkan inom förvaltningen. Mellan förvaltningens alla delar pågår samverkan kring olika frågor. Detta arbete bör utvecklas ytterligare för att vi ska bli ännu effektivare och bättre dra lärdomar av varandra.

Tre områden som fortsatt är särskilt prioriterade för samverkan är klimatet, kopplingen utbyggnad av Älvstaden och infrastruktur med hantering av förorenade muddar- och schaktmassor samt serviceperspektivet i vår verksamhetsutövning.

Behålla, attrahera och rekrytera kompetenta medarbetare

Förvaltningen konkurrerar med andra förvaltningar och myndigheter om den bästa kompetensen och det gäller för oss att både kunna rekrytera och behålla kompetenta medarbetare. Detta genom att uppfattas som en attraktiv arbetsgivare. Kommande generationer kommer sannolikt att ha delvis andra värderingar än dagens och därför är det viktigt att ständigt se över vad som uppfattas som attraktivt av dem vi vill attrahera.

Fördela och använd våra resurser så att vi uppnår störst effekt i relation till vårt uppdrag

Förvaltningen finansieras dels av intäkter (främst kontroll- och tillsynsavgifter), dels via kommunbidrag. Det finns möjlighet att påverka fördelningen och användningen av båda dessa finansieringsvägar för att verksamheten ska få störst effekt i relation till uppdraget. Som grundförutsättning gäller att resurserna ska fördelas på ett sådant sätt att vårt arbete kommer alla medborgare till del utifrån prioriteringarna risk, nytta och behov.

För att framgångsrikt möta den här utmaningen behöver vi bland annat bli bättre på att

- bedöma och återkoppla konsekvenser av styrdokument och direktiv till politiken,
- kraftsamla verksamheten för att uppnå effekter inom prioriterade områden,
- skapa samsyn kring prioriterade områden inom förvaltningens uppdrag samt varför dessa är prioriterade,
- synliggöra och motivera prioriteringar och bortprioriteringar,
- snabbt omprioritera arbete och resurser när förutsättningarna förändras,
- följa upp, utvärdera och dra lärdom av effekter inom prioriterade områden,
- visa på möjligheten att göra miljönytta samtidigt som kostnadstäckningen är god samt att
- påverka lagstiftningen inom relevanta områden för att åstadkomma en effektiv resursanvändning.

Utveckla ett tydligare serviceperspektiv i arbetet

Strategin för att nå detta mål är att vara tydliga i vår roll som myndighet och samverkanspartner och skapa rätt förväntningar kring vårt uppdrag, både internt och externt.

Underlag för utvecklingen av arbetet ska vara olika typer av kundundersökningar och uppföljning och analys av lämpliga styrta kopplade till målvärden som leder mot enkelhet, effektivitet och rättssäkerhet.

Ledord ska vara kundfokus och att varje slösad krona är en stulen krona.

Vara drivande i stadens utveckling för ett hållbart samhälle

Förvaltningen ska aktivt arbeta för ett hållbart samhälle genom såväl sin tillsyn och kontroll som genom sitt uppdrag med att samordna och delvis genomföra olika planer och program i staden.

Vi har tagit fram ett miljöprogram, ett klimatstrategiskt program och ett åtgärdsprogram mot buller som alla är beslutade av kommunfullmäktige. De ska vara styrande underlag för hur staden ger ett avgörande bidrag till att Göteborgssamhället når den ekologiska dimensionen inom hållbar utveckling. Dessutom har nämnden antagit en kemikalieplan.

Vi driver arbetet med klimatstrategin som även utgör stadens energiplan. Precis som miljöprogrammet handlar det om ett övergripande arbete med många deltagare från förvaltningar och bolag i staden.

Vi har tagit fram en kemikalieplan för staden, ett strategiskt dokument som ska ge handfast vägledning för stadens arbete för en giftfri miljö.

Sedan flera år samordnar vi stadens arbete med miljömåltider. Vi driver och utvecklar arbetet i samverkan med stadsdelarna.

Vi ordnar olika seminarier, dialoger och informationstillfällen. Sedan flera år tillbaka har vi ett nätverk för stadsdelarna för informationsutbyte och inspiration till nya inriktningar i miljöarbetet.

Genom vår miljödiplomering erbjuder vi ett förenklat miljöledningssystem där vi har anpassat modellen till stadsdelarnas särskilda behov.

Vi tar fram en lång rad alternativ för att staden ska ha bättre miljöunderlag till den fysiska planeringen. Vår luft- och bullerkartläggning visar var i staden det krävs extra uppmärksamhet på just dessa frågorna. Vår övervakning inom biologisk mångfald ger underlag för att kunna avgöra var arter som har behov av särskilt skydd finns.

Förvaltningens interna miljöarbete

Vårt interna miljöarbete ska hålla en så hög nivå att det kan fungera som föredöme och gott exempel i staden. Vi ska göra vårt interna miljöarbete synligt och tydligt för våra medarbetare.

4 Grunduppdrag

4.1 Stadsmiljö

4.1.1 Luftövervakning

Nämnden

Förvaltningen får i uppdrag att övervaka och aktivt arbeta för att staden lever upp till normen för PM10 och kvävedioxiderna. Medel för investering i nya instrument för luftövervakning ska avsättas och inköpas.

Förvaltningen

Vi ska fortsätta vår övervakning med beräkningar och mätningar av de föroreningar som regleras i EG-direktivet för luft. För att kunna ha god kvalitet på våra beräkningar ska vi fortsätta vår kvalitetssäkring av vår utsläppsdatabas (EBD). Resultatet av vår övervakning ska användas i tillsynen och som ett planeringsunderlag i staden. Våra mätdata rapporteras via Naturvårdsverket till EU-kommissionen och ingår i den samlade bilden av i vilken utsträckning Sverige lever upp till EG-direktivet.

Genom de nya krav som ställs på godkänd mätmetod och för att förnya åldriga instrument kommer vi under året att genom leasing fortsätta att förnya våra instrument till våra mätstationer.

4.1.2 Internationellt och forskning

Nämnden

Arbetet ska inriktas mot de organisationer staden är medlemmar i såsom Eurocities och KIMO. Omvärldsbevakningen är av stor vikt men ska inte ske helt förutsättningslöst utan den ska ha ett tydligt syfte och inriktning som behövs för att kunskapen ska kunna tas tillvara.

Göteborgs Universitets och Chalmers kompetens ska tillvaratas inom omvärldsbevakningen. Särskilt GMV (Göteborgs miljövetenskapliga centrum) och Mistra Urban Futures är av intresse för samverkan. Vi vill upprätthålla ett forum för samverkan med ovan nämnda aktörer.

Förvaltningen

Sommaren 2014 antog staden nya riktlinjer för internationellt samarbete. I dessa styrande dokument tar staden tydligt ställning för ett aktivt internationellt samarbete. De nya direktiven innebär att vi behöver revidera förvaltningens riktlinjer. Tills vidare arbetar vi utifrån den nämnden beslutade om i juni 2012. Det innebär att vi kommer att delta i nedanstående samarbeten:

- Eurocities: vi deltar i två arbetsgrupper, Air quality, climate change and energy efficiency respektive Noise.
- KIMO: Vi kommer som tidigare att delta i KIMO:s arbete och har erbjudit oss att fortsätta koordinera KIMO Sverige.

- Sydafrika, Nelson Mandela Bay Municipality: Vi leder ett av delprojekten i stadens partnerskapssamarbeten med NMBM. Delprojektet fokuserar på klimatförändringar både inom anpassning till förändrat klimat samt åtgärder för att minska utsläppen av växthusgaser. Projektet går under 2015 in på det tredje och sista året.
- Mistra Urban Futures, vi kommer att fortsätta vårt samarbete inom framförallt projektet WISE – Well-being In Sustainable cities. Förvaltningen är också representerad i konsortierådet. Inom arbetet med WISE så har vi tagit fram en rapport som fått god respons, Klimatomställning Göteborg 2.0. Rapporten är översatt till engelska. Nu jobbar vi tillsammans med GR för att utveckla ett spelkoncept riktat till ungdomar för att kommunicera innehållet i rapporten. Inom ramen för vårt WISE-samarbete och Mistra Urban Futures pågår diskussioner om att ta en aktiv roll i kommande FN-program för Hållbara livsstilar och utbildning. Göteborgs stad har genom till exempel miljöförvaltningen möjlighet att gå in i detta arbete.

När det gäller EU-projekt deltar vi redan i arbeten med koppling till energi, klimat och miljömåltider. Dessa projekt avslutas under 2015. Inriktningen på kommande samarbeten ska vara minskad klimatpåverkan inklusive energieffektivisering, förnyelsebar energi och konsumtion respektive hållbar stadsutveckling inklusive bullerfrågor och luftkvalitet. Inom de nya EU-programmen ser vi att det finns många möjligheter för förvaltningen att söka medel till olika typer av projekt. Vi bevakar den pågående processen kring stadens Smart Cities-ansökningar för att se om vi kan ha en roll i dessa.

Vi ska, i mån av plats, skicka medarbetare på alla relevanta EU-gemensamma utbildningar inom livsmedelskontroll som erbjuds.

Flera av våra miljöstrategiska dokument har vi översatt till engelska. Vi kommer använda dem för spridning i våra internationella nätverk och kontakter samt i eventuellt kommande internationella sammanhang.

För andra året deltar staden i den globala stadsutmaningen Earth Hour City Challenge. Tävlingen avgörs under våren 2015. Vi har rapporterat in goda exempel på stadens strategiska klimatarbete.

4.1.3 Miljöstrategi

Nämnden

Kunskap och kommunikation

I de fall kommunikationskampanjer är aktuella ska dessa samordnas med stadens förvaltningar/bolag och vara riktade till en tydlig målgrupp. Den förväntade effekten ska relateras till de ofta höga kostnaderna av olika kampanjer.

För att kunna vara en kunskapsbank för stadens medborgare som ger service och vägledning inom stadens miljö- och klimatmål kan hemsidan förbättras ur kunskapssynpunkt. Det ska vara lätt att söka kunskap inom miljöområdet. Tillgänglig data ska i större omfattning vara tillgänglig för en fri utveckling av nya applikationer.

Utbildning i miljö- och klimatfrågor av chefer i förvaltningar och bolag ska genomföras av miljöförvaltningen.

Miljörapporten och miljöprogrammet

Miljörapporten ska beskriva tillståndet i staden utifrån de lokala miljömålen. Rapporten ska utgöra ett underlag och integreras med miljöprogramarbetet där strategier och förslag på åtgärder tas fram. I dessa strategier ska nämnden ge sin syn på vilka investeringar och andra åtgärder som är högst prioriterade för att nå miljömålen. Klimatområdet ska vara särskilt prioriterat under det kommande året. Det är viktigt att prioriteringen är tydlig eftersom det ekonomiska utrymmet alltid är begränsat och därför måste resurserna allokeras där de ger bäst resultat.

Relevant IT-lösning för att möjliggöra effektiv uppföljning av miljö- och klimatprogrammen ska presenteras för nämnden.

Stadsbyggnad

I plan- och byggprocessen ska nämnden bidra med sin kunskap för att förebygga miljöproblem tidigt i processen. Vi ska bidra till att miljöaspekterna tas tillvara vid teknikval och att nya innovativa lösningar kommer till stånd som ger en långsiktig hållbarhet. Grönområden ska bevaras för att trygga en hälsosam boendemiljö och en biologisk mångfald i staden. Vid nyexploatering ska "bruna områden" väljas i första hand och planeringen bör säkerställa att nya grönområden tillskapas och att nedhuggna träd återplanteras.

Miljö- och klimatnämnden ska i plan- och byggprocessen verka för sammanhängande gröna och blåa stråk i staden som ger ökad trivsel och sammanhängande biotoper. Gröna tak är ett bra sätt att öka de gröna ytorna samtidigt som luftkvalité, buller och dagvattenhanteringen förbättras. Förvaltningen ska verka för att fler gröna tak anläggs och antalet ska återrapporteras till nämnden.

Nämnden är positiv till att dagvatten som inte är kontaminerat samlas upp i anlagda dammar och renas på ett naturligt sätt. Detta kan både ge en trivsamt stadsmiljö och minska belastningen på det befintliga ledningsnätet. I förslaget till program för stadens 400-års-jubileum förespråkas att Göteborg skall bli världens bästa stad när det regnar. Förslaget innefattar etableringar av spännande dagvattenanläggningar och vattenkonst som aktiveras när det regnar. Vi vill att nämnden ska bidra till detta arbete.

En viktig miljöstrategisk fråga är den framtida markanvändningen i staden. Kopplingen mellan markanvändning och arbetet med att nå stadens miljö kvalitetsmål måste vara tydlig.

Förvaltningen ska vara en resurs och medverka i stadens strategiska planeringsarbete. För att få bra underlag i exploateringsprocessen ska metoden med Ekologisk landskapsanalys utvecklas.

Rapporter och projekt

Miljö- och klimatnämnden ska vara stödjande i miljöinriktade projekt som bedrivs inom Göteborgs Stad. Målet bör vara att nämnden ska vara en eftertraktad samarbetspartner som bidrar med erfarenhet av projektledning och kunskap inom miljöområdet. Det är viktigt att projekt och eventuella rapporter som utarbetas följer en struktur med tydligt syfte, resultat, analys och rekommendationer.

Utvärderingsbara mål och om möjligt nyckeltal ska alltid anges för de projekt som förvaltningen engageras i. Det är positivt om det går att visa på ekonomiska konsekvenser i kombination med gynnsamma miljökonsekvenser för projekten.

Samtliga projekt ska godkännas av nämnden. En kortfattad projektbeskrivning ska lämnas till nämnden som underlag inför ett beslut. Nämnden är restriktiv med projekt som enbart syftar till att fördjupa kunskapen inom förvaltningen inom ett visst område. Även informationskampanjer ska vara tydligt utformade så att de finns en tänkt

mottagare av budskapet som är redo att ta emot det. Att vända sig direkt till den breda allmänheten riskerar ofta att leda till att informationen inte når fram.

Fokusering ska ske på energi- och klimatprogrammet samt på miljöprogrammet. Nämnden ska arbeta övergripande och presentera en handlingsplan för alla verksamheter i staden.

Förvaltningen

Kunskap och kommunikation

Under 2015 kommer stadens kommunikationsstrategi att aktiveras på miljöförvaltningen. Aktiveringen kommer att innebära att vi kvalitetssäkrar att vår kommunikation följer stadens kommunikationsstrategi och bidrar till stadens huvudbudskap. I ett första lokalt steg arbetar vi med chefer och nyckelpersoner och i ett andra steg inkluderas medarbetarna.

En annan del av kommunikationsstrategin är samarbete runt kommunikation med andra organisationer inom Göteborgs Stad. Detta arbete är redan påbörjat rörande stadsutveckling och näringsliv. Vi kommer att ta initiativ till liknande samarbete runt miljö och vi kommer att verka för att få en miljötemasida på stadens intranät.

Under 2015 tar vi fram en lokal anvisning som bygger på stadens kanalstrategi. Syftet är att utveckla våra externa kommunikationskanaler. Våra viktigaste externa kanaler idag är goteborg.se samt våra inspektioner. Vi kommer att se över möjligheterna att utveckla vår kommunikation via sociala medier. Redan i januari 2015 startar vi ett pilotprojekt med kommunikation i sociala medier, såsom Facebook, Instagram, och egen webbplats för livsstilsprojektet GreenHackGbg.

Miljömål och miljöprogram

Kommunfullmäktige har beslutat om tolv lokala miljökvalitetsmål. Vi har uppdraget att följa upp framgången med dessa genom att ta fram en årlig miljörapport. Vi har också genom miljöprogrammet tagit fram en plan för vilka åtgärder som bör genomföras för att målen ska nås. Ett antaget miljöprogram finns och en första uppföljning visar glädjande att många åtgärder pågår. Självklart har de stimulansmedel som varit möjliga att söka för stadens verksamheter haft betydelse både för vårt och andras arbete. Arbetet innebär mycket samordning och många samarbeten för oss, utöver de åtgärder (ca en femtedel av åtgärderna) där vi är direkt ansvariga. En del av åtgärderna är satsningar inom tillsynen och de ligger således till grund för prioriteringar av tillsynsbehovet inom behovsutredningen och tillsynsplanen (bilaga till budgeten). Andra åtgärder har nära koppling till kemikalieplanen. Många åtgärder där trafiknämnden blir huvudansvarig ger förutsättningar för att åtgärdsprogram för buller ska ge resultat.

Vi ser det som särskilt värdefullt under 2015 att fullfölja de åtgärder vi beviljats miljöprogrampengar för. Vi prioriterar även miljöprogramsåtgärder inom våra befintliga resurser. Sammantaget jobbar vi med följande miljöprogramsåtgärder:

- Åtgärderna som driver på arbetet med energieffektiviseringen i stadens verksamheter
- Fortsatt arbete med att ta fram en naturvårdsstrategi
- Ökat utbud av ekologiskt och vegetariskt på kommunala restauranger och caféer
- Fastställ kalkylförutsättningarna för miljö- och energiåtgärder
- Skapa en stödfunktion i staden för kemikalieplan Göteborgs Stad
- Utred möjligheten att starta upp remida – ett kreativt återvinningscenter
- Ta fram pedagogiskt material om matens miljöpåverkan
- Göra en förstudie till lokal livsmedelsstrategi

Arbetet med våra konsumtionsfrågor kommer också att vara viktigt för miljöprogrammet och i arbetet med att genomföra klimatprogrammet. Behovet av kommunikation av miljöprogrammet är stort liksom för vårt övriga strategiska miljöarbete. Vi behöver vara öppna för nya möjligheter och våga testa nya arbetsätt bland annat genom att delta i samhällsdebatten med syfte att dela med oss av vår kunskap och sprida våra budskap. Förstudien Den gröna berättelsen är inrapporterad till Göteborg & Co och är en del av Jubileumsplanen Göteborg 2021. Huvudsyftet med berättelsen är att den ska bidra till att nå stadens miljömål. Besked om detta väntas under våren 2015.

För att veta hur det går i genomförandet av samtliga våra miljöstrategiska dokument är utveckling av en effektiv modell för uppföljning ett prioriterat område. Vi har ett it-stöd som vi ska testa under 2015 för att se om det kan användas i detta sammanhang. Systemet har fördelen att vara ett av redan staden använt system, vilket bör underlätta införandet. Vi har ett stort behov av att kunna publicera resultatet på ett öppet och tilltalande sätt på stadens webb. Här är vi beroende av ansvariga i staden som håller i dessa frågor för att detta ska bli möjligt. Vi kommer också att framöver följa upp och utvärdera behovet av ytterligare åtgärder för att staden ska nå miljömålen. Effekten av åtgärderna följer vi upp i miljörapporten liksom tidigare år.

Kemikaliefrågor

Miljökvalitetsmålet för giftfri miljö är ett av de svåraste målen att nå. Det känns därför extra viktigt att staden är en föregångare i arbetet med att minska användningen av kemikalier i allmänhet och utfasningsämnen i synnerhet. Staden har sedan i våras en kemikalieplan som ska leda till minskade risker i vår kemikaliehantering.

Kemikalieplanen är en konkretisering av åtgärderna i miljöprogrammet. Kemikalierådet är igång och tanken är att det ska vara navet i det strategiska kemikaliearbetet. Giftfri förskola är ett viktigt fokusområde för rådet. Vi fortsätter att kommunicera planen i olika sammanhang och arbetar tillsammans med upphandlingsbolaget om innehållet i upphandlingar och avtal så att de följer kemikalieplanen. Planen är översatt till engelska vilket är en fördel för upphandlingarna. Vi kommer under året att samarbeta med VGR kring ett regionprojekt om giftfria offentliga rum där Giftfri förskola kan ingå som en del i ett större sammanhang. Vi är med i Konkurrensverkets expertgrupp för att ta fram kriterier för giftfri förskola. För registrering av kemikalier erbjuder vi alla verksamheter ett it-stöd som heter Chemsoft. Eftersom vi inte anser att vi ska vara systemägare för ett kommungemensamt system så har vi nominerat det ansvaret till Intraservice.

Vi jobbar för att hitta en smidig hantering för uppföljning och utvärdering av åtgärderna i kemikalieplanen. Effekten av åtgärderna följer vi upp i miljörapporten.

Stadsbyggnad

Den framtida markanvändningen i staden är en viktig miljöstrategisk fråga, vare sig marken ska användas till verksamheter, bostäder, grönområden eller infrastruktur. Det är därför viktigt att kopplingen mellan markanvändning och arbetet för att nå stadens miljökvalitetsmål blir tydlig. Det är också viktigt att vi ses som en resurs i det strategiska planeringsarbetet, och har kompetens och möjlighet att delta i arbetet. En grundläggande strategi för stadens fysiska planering är att vi ska förtäta och komplettera i den redan byggda staden. Det är en transportsnål strategi som bidrar till att minska utsläppen av växthusgaser. Med förtätning av staden uppstår en rad målkonflikter, bl a risk för höga bullernivåer, högre exponering för luftföroreningar samt att grönområden tas i anspråk. Vi behöver därför enas om gemensamma förhållningssätt för att bygga en stad som inte medför negativa konsekvenser för hälsa eller miljö.

4.2 Livsmedelskontroll

4.2.1 Brukarperspektiv gällande livsmedelskontrollen

Nämnden

Det förebyggande arbetet är viktigt. Målet är att behovet av återkommande inspektioner ska minimeras för dem som följer de instruktioner som förvaltningens inspektörer lämnar.

Förvaltningen

En viktig del i arbetet för att skapa effektiva kontroller handlar om att kunna följa upp och verifiera att vi faktiskt gör det vi har planerat att göra och att det fungerar som det är tänkt att fungera. Intentionen är att verifieringen ska kunna hjälpa oss att utveckla verksamheten. Genom detta angreppssätt kan vi få en bild av om vårt arbete leder till önskvärd effekt i samhället, vilket är säkra och redliga livsmedel. Det ger oss också underlag för att fortsätta utveckla våra arbetsmetoder. Att mäta effekten i realiteten är tyvärr, om inte omöjligt, så åtminstone mycket svårt.

Inom livsmedelskontrollen har ett arbete påbörjats där vi utvecklar ett revisionssystem med syfte att verifiera och analysera kontrollens effekt och effektivitet. I landet pågår ett liknande arbete där Göteborg deltar.

I arbetet för ökad kundnöjdhet och ett förbättrat näringslivsklimat ingår även målet om ökad effektivitet. Se därför också vidare "Göteborgs näringslivsklimat ska förbättras".

4.2.2 Kundnöjdhet

Nämnden

Utvecklingen av målvärdena är positiv och erfarenheterna ska vidareutvecklas. Målvärdet ska vara över 70 för samtliga kategorier. En analys av vilka åtgärder som har bidragit till den positiva utvecklingen ska presenteras för nämnden. Kunskapen behövs för att kunna bedöma det fortsatta arbetet med att höja målen.

Förvaltningen

Se under stycke 5.1.4.1 Göteborgs näringslivsklimat ska förbättras.

4.3 Miljötillsyn

Tillsynen ska säkerställa att syftet med miljöbalken och dess följdlagstiftning uppnås. Förvaltningen ska därför i tillsynen dels kontrollera efterlevnaden av lagstiftningen, dels genom rådgivning och information skapa förutsättningar för att balkens ändamål tillgodoses.

Som grund för prioriteringar inom tillsynen ligger - utöver lagstiftningen - främst nämndens inriktningsdokument, miljöprogrammet (miljömålen), klimatprogrammet, kemikalieplanen samt åtgärdsprogrammet mot buller.

Under 2015 kommer förvaltningen därför att prioritera

- tillsyn för minskad energianvändning, bland annat genom att driva på energieffektivisering inom industrin
- tillsyn på transportintensiva verksamheter i syfte att reducera utsläpp av koldioxid
- tillsyn av verksameters avfallshantering i syfte att förebygga avfall och för att främja återanvändning och återvinning
- tillsyn av återvinningsstationer
- åtgärder för att stävja dumpning av avfall
- tillsyn av jordbruk
- kontroll av verksamheter inom Göta älvs vattenskyddsområde
- tillsyn av dagvattenhantering och avloppsledningsnät
- kampanj för att öka kunskapen om farliga kemikalier
- tobakstillsyn på skolgårdar

När det gäller buller kommer miljöförvaltningen att prioritera tillsynsinsatser på fastigheter runt innergårdar som har höga ljudnivåer från installationer och som samtidigt exponeras för höga trafikbullernivåer. Utgångspunkten är Naturvårdsverkets riktlinjer för externt industribuller. Miljöförvaltningen kommer att kräva in åtgärdsplaner, ställa krav på eventuella åtgärder samt genomföra efterkontroller för de aktuella fastigheterna.

Delar av tillsynsverksamheten kommer att styras av utvecklingen av de stora infrastrukturprojekten inom Västsvenska paketet. Här med fokus på bland annat hantering av schakt- och muddermassor.

Nya tillsynsområden

Från och med 2015 kommer förvaltningen att kontrollera efterlevnaden i lagen om handel med vissa receptfria läkemedel. Den kontrollen har tidigare legat på Social resursförvaltning och stadsdelsförvaltningarna. Den här tillsynen ska vara helt avgiftsfinansierad.

Eventuellt kommer nämnden att få ansvaret för tillsynen över försäljningen av sprängämnesprekursorer (kemikalier som kan användas för tillverkning av sprängämnen). Frågan om var i kommunen tillsynsansvaret ska ligga utreds av stadsledningskontoret.

Minskade resurser

Tillsynsresurserna minskar något för 2015 som en följd av att nämndens kommunbidrag har minskat. Vi bedömer ändå att all prioriterad tillsyn ska kunna utföras.

5 Politiska mål och uppdrag

5.1 KF:s BUDGET 2015

5.1.1 KF - En stad för alla

Öka förutsättningarna till goda livschanser och därmed utjämna dagens skillnader

Nämnden

Konsumtion och livsstil har stor påverkan. Att leva på ett resurssnålt sätt är ett viktigt område för förvaltningens utåtriktade informationsarbete. Folkhälsa är ett annat område som inkluderar gifter i vår omgivning, grön-rekreatiomsområden, mat och tillgång på platser/infrastruktur för rörelse/motion. Tobakspreventivt arbete är viktigt.

Förvaltningen

Under arbetet med att ta fram stadens miljöprogram och klimatstrategi har det blivit allt mer uppenbart att miljöfrågan är kopplad till den sociala dimensionen av hållbarhetsbegreppet. Ytterst handlar det om att skapa god livskvalitet för göteborgarna. För att möta denna utmaning bör vi utveckla vårt samarbete med de förvaltningar och bolag som ansvarar för de sociala och kulturella frågorna. Det står klart att vi inte kan förlita oss på att ny teknik ska lösa problemen. För att klara den samhällsomställning som vi står inför måste vi se på hur förändringar i livsstil och konsumtionsmönster kan bli en del av lösningen. Vi behöver bland annat ta fram nya arbetsmetoder som visar hur konsumtion kan undgå att bidra till ett icke-hållbart utnyttjande av våra gemensamma resurser. Ett exempel på ny arbetsmetod är vårt livsstilsprojekt GreenhackGbg som vi lanserar 2015. Greenhack syftar till att få med oss göteborgarna i en grön omställning och inspirera till en hållbar livsstil. Vi leder arbetet i nära samverkan med ett par stadsdelar och ett par fackförvaltningar. Vi ser en stor samordningsvinst i att uppvakta göteborgarna med "en" röst. Under året kommer vi att utveckla vårt samarbete med Konsument och medborgarservice samt Kretslopp och vatten med fokus på hållbar konsumtion där vi alla har ett gemensamt uppdrag.

Kemikalieplanen är beslutad och ska nu genomföras. Den kommer att ge bra förutsättningar för att förbättra kemikaliehanteringen inom staden, exempelvis genom att använda färre produkter som innehåller farliga ämnen. Ett kemikalieråd är upprättat och detta kommer att utgöra navet i arbetet. Giftfri förskola är ett första viktigt fokusområde i kemikalieplansarbetet.

I vår medverkan i stadens planering bevakar vi stadsutvecklingsområdet. Det ska finnas bra förutsättningar för att göra miljöanpassade resor som fotgängare, cyklist och kollektivtrafikresenär. Det ska också finnas förutsättningar för hållbar livsstil genom tillgång till butiker och service i närområdet och tillgång till grönområden för rekreation och motion.

Inom livsmedelskontrollen och miljötillsynen ska resurserna fördelas på ett sådant sätt att de kommer alla medborgare till del utifrån risk, nytta och behov. Tobakstillsyn på skolgårdar kommer att prioriteras.

Segregationen ska brytas och samhörigheten i staden säkras

Nämnden

Ta tillvara den specifika kompetens som finns. Mångfald, jämställdhet och likvärdig service ska prägla verksamheten. De metoder/projekt som vi utarbetat ska implementeras/kommuniceras till övriga verksamheter.

Förvaltningen

Vi har under de senaste åren aktivt arbetat med att utveckla våra arbetssätt, framförallt inom livsmedelskontrollen. Detta arbete har fokus på förenklingar men innehåller också aspekter som handlar om jämställdhet och likvärdig service till alla som vi bedriver tillsyn och kontroll på.

I vårt jämställdhetsprojekt, som slutfördes 2013, gjorde vi en kvalitetssäkring av rekryteringsprocessen. Projektet skulle visa om det finns strukturella frågor som innebär att vår tillsynsverksamhet och rekryteringsprocess inte är jämställd, det vill säga säkerställa att processen är inkluderande när det gäller alla diskrimineringsgrunder. 2015 planerar vi att ytterligare utveckla vår rekryteringsprocess, bland annat genom erfarenhetsutbyte i chefsgruppen.

Stadens verksamheter ska vara jämställda

Nämnden

Jämställdhetsarbetet ska integreras i styrning av organisationen, formuleringar av mål, verksamhetsplanering, budget, uppföljning och i utvärdering. Viktiga komponenter för jämställdhetssäkring är könsuppdelad statistik, kartläggningar och analyser samt konsekvensbedömningar utifrån kön. Resursfördelningen ska vara jämn mellan kvinnor och män vad gäller exempelvis ekonomi, lön, utbildnings- och kompetensutvecklingsinsatser. En kartläggning av resursfördelning utifrån kön ska tas fram.

Förvaltningen

När det gäller mångfald, jämställdhet och likabehandling har vi könsuppdelad statistik inom ett flertal områden (åldersfördelning, könsfördelning per avdelning, sjukfrånvaro, yrkeskategorier, föräldraledighet). Under 2015 kommer vi att fortsätta att kartlägga resursfördelningen utifrån kön inom områdena friskvård, arbetsmiljö och kompetens. Medarbetarenkäten och Jämix är andra verktyg som vi använder för att analysera och utveckla verksamheten.

Göteborgarnas hälsa ska förbättras och skillnaderna mellan olika socioekonomiska grupper ska minska

Nämnden

Goda förutsättningar för fysisk aktivitet och nära till gröna/naturområden ger ökat välbefinnande som leder till att konsumtionspåverkan kan minska.

Förvaltningen

I vår medverkan i stadens planering bevakar vi området. Det ska finnas bra tillgång till grönområden för rekreation och motion.

Barns fysiska miljö ska bli bättre

Nämnden

Gröna skolgårdar, miljömåltider, stadsplanering, luftkvalitet och kemikalier är exempel på arbetsområden som vi aktivt arbetar med. Buller är ett växande problem. Barn ska inte bo och leva i ljudnivåer som överskrider de bullervärden staden har kommit överens om.

Förvaltningen

Vårt arbete med Pedagogiska odlingsträdgårdar syftar till att inspirera och involvera barn till att delta i odling. Pedagoger ska därmed ges ökade möjligheter till att tillämpa utomhuspedagogik. Målet är att eleverna ska få ökad förståelse för hållbar utveckling och matens ursprung och framöver själva vilja odla. Under året ska vi föra erfarenheterna från de första tre åren vidare och dra lärdom av den utvärdering av metoden som gjorts. De skolgårdar som ingår i arbetet blir grönnare och vi får mer inbjudande miljöer på skolgårdarna.

Vårt arbete med miljömåltider stöttar samtliga kommunala förvaltningar och bolag i att endast servera ekologiskt kött, och att en stor andel av övriga livsmedel är ekologiska.

I vår medverkan i stadens planering bevakar vi att det både vid bostäder och vid skolor/förskolor ska finnas en hälsosam boendemiljö utan ohälsosamma ljudnivåer eller halter av luftföroreningar. Vi deltar också i barnnätverket och använder modellen för barnkonsekvensanalys.

Genom ett närmare samarbete mellan avdelningarna för stadsmiljö och miljötillsyn ska vi bättre kunna hantera befintlig bullerproblematik på förskolor och skolor. Vi har en ambition att begränsa ljudnivåerna på de mest utsatta förskolorna och skolorna i staden. I samband med inkommen anmälan av att starta ny pedagogisk verksamhet har vi goda möjligheter att ställa krav på ljudnivåer både inomhus och på lektytor.

Förvaltningens arbete med kemikalier inriktas framför allt på produkter eller varor som berör barn och ungdomar. Detta gäller både den tillsyn vi ska bedriva i detaljhandeln och de samarbetsprojekt vi har med Stockholm, Malmö och Helsingborg. I vårt strategiska kemikalieplansarbete har vi ett tydligt barnperspektiv och har fokus på giftfri förskola kommande år.

Se även avsnitt 4.3 Miljötillsyn.

5.1.2 KF - Barn och unga

Skolan ska öka barns och elevers möjligheter att inhämta och utveckla kunskaper, förmågor och värden

Nämnden

Vi bidrar med gröna skolgårdar, miljödiplomering, miljökunskap och vår inriktning på bevarandet av naturområden.

Förvaltningen

Vi tar fram olika pedagogiska material om miljö och hållbar utveckling som finns på en hemsida. På hemsidan har vi även samlat in andra förvaltningars pedagogiska material inom miljö och hållbar utveckling. Vi medverkar i park- och naturförvaltningens arbete med utbyggnad av uteklassrum genom att vi etablerar uteklassrum på alla skolor som deltar i Pedagogiska odlingsträdgårdar .

I vår miljödiplomering erbjuder vi stadsdelarna ett miljöledningssystem och en möjlighet att ta miljöhänsyn i sin verksamhet. Miljödiplomering förutsätter att all personal har grundläggande miljökunskap.

Se även avsnittet om pedagogiska odlingsträdgårdar.

Unga göteborgares möjligheter till en rik och meningsfull fritid ska öka

Nämnden

Vi ska bidra till att involvera de unga i miljö/klimatfrågorna. Stadsplanering utifrån barnens perspektiv ska vara en självklarhet. Grönområden och träd ska ingå i planerna.

Förvaltningen

Vi har etablerat en bra plattform för vårt arbete med att involvera unga i klimatfrågan, vilket gör att vi kommer nå en större effekt av arbetet nästa år. Under våren 2015 kommer vi att för andra gången delta i ungdomssatsningen We_change. Satsningen är en hållbarhetsturné riktad till gymnasieungdomar för bland annat diskussion om klimatfrågor. Vi deltar aktivt i förberedelsesarbetet med ungdomar.se för att ”våra frågor” ska få ta plats. För att intensifiera vårt arbete med unga har vi ingått ett Idéburet offentligt partnerskap (IOP) med Jordens vänner. IOP är något staden uppmuntrar till och som vi är först med att ingå på miljöområdet. Jordens vänner kommer med stöd av oss att vara ute i gymnasieklasser och utbilda och föra samtal om klimatet i linje med stadens riktlinjer. Vi jobbar tillsammans med GR för att utveckla ett spelkoncept riktad till ungdomar för att kommunicera innehållet i vår rapport Klimatomställning Göteborg. Spelet ska vara klart till sommaren. Gymnasieungdomar deltar i spelutvecklingsprocessen.

I vårt arbete med miljömåltider tillsammans med stadsdelarna arbetar vi för att minska matsvinnet, en viktig klimataspekt.

Inom ramen för vår medverkan i fysisk planering deltar vi i barnnätverket och använder modellen för barnkonsekvensanalys. Vi bevakar att frågorna om skydd av biologisk mångfald och kompensationsåtgärder vid behov finns med i planarbetet, liksom tillgång

till grönområden för rekreation.

Se även avsnittet om pedagogiska odlingsträdgårdar.

5.1.3 KF - Miljö och stadsutveckling

Göteborg ska minska sin klimatpåverkan för att bli en hållbar stad med globalt och lokalt rättvisa utsläpp

Nämnden

Beräkningar av metanläckage till atmosfären måste förbättras så att underlaget för vilka åtgärder som måste vidtas blir bättre. Ambitionen under 2015 är att utsläppen av koldioxid och metan ska minska med 5 procentenheter årligen jämfört med 1990-års nivå. Miljöförvaltningen ska samordna stadens klimatarbete och arbeta efter relevanta styrdokument som Miljö- och klimatprogrammet. I början av året ska det redovisas vilka åtgärder som måste vidtas.

Det finns flera olika metoder för beräkning av koldioxidutsläpp genom etablerade index. Förvaltningen måste söka kunskap och utgå från index som tidigare prövats i de beräkningar och rapporter som krävs. Förvaltningen ska tillsammans med andra aktörer välja lämplig metod för stadens beräkningar.

När nybyggnation sker ska möjligheterna till att ha solceller, gröntak och dagvattenhantering vara en naturlig del av planarbetet.

Förvaltningen

Nämnden är processägare för det prioriterade målet *Göteborg ska minska sin klimatpåverkan* för att bli en klimatneutral stad. Vi samordnar stadens arbete med klimatfrågor och samarbetar med det prioriterade målet om hållbart resande. Arbetet med miljöprogrammet och Klimatstrategiskt program är huvudprocesserna för att nå primålet. Klimatstrategiskt program för Göteborg inklusive energiplan för staden är beslutad och ska genomföras med syftet att nå det långsiktiga målet 2050. Programmet är ambitiöst med tuffa mål och strategier som staden med flera ska uppnå. Det unika med stadens program är att det även innefattar konsumtionens klimatpåverkan. För framgång krävs att stadens verksamheter snabbt jobbar in strategierna i ordinarie verksamhet, men det är minst lika viktigt att fånga strategierna i stadsutvecklingsarbetet, t ex att de inarbetas i arbetet med att utveckla Älvstaden. Inom Älvstaden pågår konkretisering av visionen och det är därmed rätt tid att agera för detta. Tidigare arbeten med handlingsplanen för Borgmästaravtalet och Energieffektiviseringsstrategin (EES) arbetas successivt in i arbetet med klimatprogrammet. Utöver det interna arbetet i staden så kommer vi under 2015 att utveckla och initiera arbetet för att involvera andra aktörer i vårt klimatstrategiska arbete.

Vi står inför stora utmaningar när det gäller fastighetssektorn och det kommer att krävas att takten ökar i arbetet med energieffektivisering av befintlig bebyggelse. Även om vi inte äger och förvaltar byggnader ser vi att vi har en viktig roll som pådrivande i arbetet. Det är viktigt att vårt arbete fortsätter trots att bidraget från Energimyndigheten upphört 2015. I vår medverkan i den fysiska planeringen är energieffektivisering också en viktig aspekt. När det gäller planering av ny bebyggelse hoppas vi att det ska finnas förutsättningar för att integrera energi- och klimatfrågorna bättre i planeringen. Vi förespråkar anläggning av gröna tak och öppna dagvattenlösningar som en del av en lösning att anpassa oss till ett förändrat klimat. Gröna tak i kombination med solceller

har testats framgångsrikt i Europa vilket vore en självklarhet i Älvstaden.

I arbetet med klimatprogrammet och för att bli en klimatneutral stad måste vi ta ansvar för våra totala utsläpp, det vill säga även det som vår konsumtion orsakar inom och utanför landets gränser. Vi behöver hitta nya arbetssätt för att minska konsumtionens klimatpåverkan. Maten har den senaste tiden kommit i fokus som "klimatkälla". En god början för att minska matens klimatpåverkan kan vara att arbeta med ökad andel vegetarisk kost och minskat matsvinn. Vi behöver också se på andra möjligheter att arbeta för att konsumtionen inte bidrar till ett ickehållbart utnyttjande av våra gemensamma resurser. Vi behöver också utveckla verktyg som kan beskriva och mäta vår klimatbelastning i ett konsumtionsperspektiv, och inte bara som hittills utifrån produktionssiffror. Rapporten "Klimatomställning Göteborg 2.0" som vi tagit fram inom samarbetet Mistra Urban Futures har varit en stor hjälp i vårt konsumtionsrelaterade klimatarbete. Rapporten har väckt uppmärksamhet och positionerat Göteborg nationellt i dessa frågor. Det samarbetet fortgår även nästa år.

Det blir alltmer påtagligt att vi måste jobba för att påverka människors livsstilar för att nå klimatmålen och uppnå en hållbar utveckling. Att förändra beteende är en av de svåraste frågor att jobba med. Men många i staden har uppdraget att jobba med det och då är det mer effektivt att göra det genom samarbete. I stort handlar det om att samordna befintliga kampanjer och kanaler. Därför har vi bjudit in förvaltningar och bolag till samverkan i vårt livsstilsprojekt GreenhackGBG. Projektet är en miljöprogramsåtgärd som har beviljats bidrag. Projektet handlar om att skala upp den tidigare upplagan som hette "Leva livet". Uppskalningen kräver nya modiga och kommunikativa arbetssätt och verktyg. Greenhack är pilot för förvaltningen i arbetet med att använda oss av sociala medier. Projektet lanseras i början av 2015.

Vi har utvecklat utsläppsfakta för att kunna bedöma metanutsläppen. Den utvecklingen fortsätter under 2015 och ska beräknas för staden. Dessutom ska vi fortsätta arbetet med att få en bättre bild av de konsumtionsbaserade utsläppen. Vi har tillsammans med trafikkontoret utrett möjligheterna för att utforma ett koldioxidindex för Göteborg. Slutsatsen är att det inte finns något självklart sådant för oss att använda. Däremot finns det förbättringsåtgärder i linje med syftet med ett index som vi kan göra. Ärendet har beslutats av miljö- och klimatnämnden och vi jobbar med att implementera dessa förbättringar i vårt klimatarbete. Ärendet är även taget i trafiknämnden. Efter samråd med oss har stadsledningskontoret anmält staden för andra gången till WWF:s stadsutmaning 2015 - Earth Hour City Challenge - vilket var en av åtgärderna i koldioxidindexärendet.

Även inom tillsynen är klimatet ett prioriterat område. Se avsnitt 4.3 Miljötillsyn.

2020 ska utsläppen av koldioxid i Göteborg ha minskat med minst 40 procent jämfört med 1990. 2035 ska de konsumtionsbaserade utsläppen av växthusgaser vara maximalt 3,5 ton koldioxidekvivalenter per invånare

Se avsnitt 5.1.3.1 Göteborg ska minska sin klimatpåverkan för att bli en hållbar stad med globalt och lokalt rättvisa. Se även avsnitt 4.3 Miljötillsyn.

Använda bostadsbyggandet till att ställa om Göteborg till en socialt och ekologiskt hållbar föregångsstad

Nämnden

Förvaltningen ska vara med tidigt i stadsplanering och byggprocessen för att med sin kunskap gällande buller, klimat, trafik, dagvatten se till att frågorna får en tillfredställande lösning. Vi ska bidra till att miljöaspekterna tas tillvara vid teknikval och att nya innovativa lösningar kommer till stånd som ger en långsiktig hållbarhet. Närhet till kollektivtrafik och grönområden ska bevakas. Bullernormerna ska följas.

Förvaltningen

Vi kommer även framöver att medverka i stadens planering och, så långt vi kan, påverka i ett tidigt skede. Genom en genomtänkt planering kan riskerna för att miljöproblem ska uppstå motverkas. Vi deltar i en referensgrupp inom koordineringen för arbetet med Älvstaden. I referensgruppen får vi en överblick av arbetet och gruppen fungerar som en länk till Älvstadens projektledning. Vi arbetar även i alla geografiska delprojekt inom Älvstaden. Viktiga frågor att bevaka i arbetet med stadsutveckling är:

- skydd av biologisk mångfald,
- kompensationsåtgärder för naturvärden och rekreation,
- bra förutsättningar för miljöanpassade resor för fotgängare, cyklist och kollektivtrafikresenär,
- förutsättningar för hållbar livsstil genom tillgång till butiker, service samt fritid och rekreation i närområdet,
- en god dagvattenhantering,
- ett energisnålt byggande samt
- en boendemiljö utan ohälsosamma ljudnivåer eller halter av luftföroreningar.

Bostadsbristen ska byggas bort och bostadsbehoven tillgodoses bättre

Se avsnitt 5.1.3.3 Använda bostadsbyggandet till att ställa om Göteborg till en socialt och ekologiskt hållbar föregångsstad

Resurshushållningen ska öka

Nämnden

Dumpning av avfall ska övervakas genom en aktiv miljötillsyn och i samverkan med andra berörda nämnder ska ytterligare åtgärder tas fram för att minska dumpning och nedskräpning. Arbetet med återvinningsstationerna är prioriterat. Nedskräpningen vid dessa stationer är omfattande på vissa ställen och vi behöver hitta samarbeten för att lösa denna problematik.

Den kompetens som förvaltningen har vad gäller miljömåltider och minskning av matsvinnet bör komma fler till del. Arbetet med en hållbar livsstil bör under det kommande året inriktas på att sprida kunskap och medverka till minskningar av matsvinnet i Göteborgssamhället. Att minska svinnet från butiker och restauranger samt

att öka insamlingen av matavfall är särskilt intressant. Miljöförvaltningen ska bidra till att avfall ses som resurser som ska utnyttjas så effektivt som möjligt enligt ”från vaggan till vaggan”-principen.

Rivningsavfall och massor/rester ska återanvändas. Särskilt viktigt är det när arbetet med Västlänken sätter igång att kräva denna åtgärd redan vid planeringen.

Förvaltningen följer fortsatt upp konsekvenserna av den viktbaserade taxan.

Förvaltningen

Förvaltningen kommer bland annat att prioritera

- tillsyn av verksamheters avfallshantering i syfte att förebygga avfall och för att främja återanvändning och återvinning
- tillsyn av återvinningsstationer
- åtgärder för att stävja dumpning av avfall

Samverkan med andra förvaltningar och myndigheter, såsom fastighetskontoret, trafikkontoret, stadsbyggnadskontoret, park- och naturförvaltningen, kretslopp och vatten och polisen fortsätter.

I både miljöprogrammet och klimatprogrammet är resurshushållningen en viktig aspekt och frågor som vi kommer att prioritera under 2015. Under året kommer vi utveckla vårt samarbete med nämnden för konsument och medborgarservice samt kretslopp och vattennämnden med fokus på hållbar konsumtion. Kollaborativ konsumtion är ett samlingsnamn på de senaste årens trend att ge bort, dela, hyra och låna och som drivs av tillgång framför ägande. Det är ett koncept som vi kommer studera djupare nästa år för att se på möjligheten att omsätta i handling.

Trafiksystemets negativa påverkan på miljön, klimatet och hälsan ska minska

Nämnden

Fokus i transportarbetet ska ligga på att få ner utsläppen av växthusgaser, kväveföroreningar och kolväten samt att minska partikelhalten i luften. Vi ska bevaka utifrån klimatstrategin.

Förvaltningen

I miljöprogrammet finns ett mycket stort antal åtgärder som syftar till att minska trafikens miljöpåverkan, med trafiknämnden som ansvarig för genomförandet. Även i klimatstrategin finns strategier för minskad klimatbelastning från resor och transporter.

Se även avsnitt 4.3 Miljötillsyn.

Den biologiska mångfalden ska främjas

Nämnden

Inventeringen av känsliga arter ska fortsätta och genom etablering av sammanhängande gröna stråk så kan genetiskt stabila biotoper skapas. Arbetet med kompensatoriska åtgärder kan utvecklas genom en översyn av den berörda policyn.

För att veta om mångfalden ökar eller inte är det viktigt att inventeringar sker

regelbundet och att hotade arter får sina biotoper skyddade. Det ska säkerställas att naturen inte är skadad av gifter, skräp, gödningsämnen med mera. Staden ska utformas med gröna ytor som ger möjlighet till rekreation, rehabilitering och stadsnära odling. När nybyggnation sker ska kompensatoriska åtgärder för exploaterad växtlighet göras. Nya träd och buskar återplanteras antingen i anslutning till det nya området eller i angränsat område. Dessa åtgärder ska dokumenteras och redovisas i handlingarna.

Förvaltningen

Nämnden är processägare för det prioriterade budgetmålet *Den biologiska mångfalden ska främjas*. Vi kommer att samordna alla de verksamheter i staden som arbetar med olika aspekter av biologisk mångfald. En av åtgärderna i miljöprogrammet är att ta fram en naturvårdsstrategi. En första del i arbetet med naturvårdsstrategin är att ta fram ansvarsarter och -biotoper för Göteborg vilket kommer att ge underlag för vilka områden vi ska satsa särskilt på. Vi kommer också att slutföra översynen och utvecklingen av det tidigare beslutet i flera nämnder om kompensationsåtgärder för natur och rekreation. Det är ett verktyg att kompensera förlorade värden i samhällsplaneringen. I översynen ingår även ett förslag om grönytefaktor. Det nya verktyget grönytefaktor syftar till att garantera en viss mängd grönyta vid nyexploatering. I planarbetet kommer vi som tidigare att bevaka frågan om biologisk mångfald. Våra inventeringar av olika arter kommer att fortsätta och metoden för ekologisk landskapsplanering ska vidareutvecklas, med utgångspunkt i den miljöövervakningsplan vi tagit fram och som är bilaga till budgeten. Vi kommer också att arbeta vidare med att göra våra resultat tillgängliga på ett enklare sätt för bland annat planerare i staden.

Andelen ekologisk mat ska vara 40 procent innan mandatperiodens slut

Nämnden

Genom processägarskapet för miljömåltiderna ska förvaltningen stötta en positiv utveckling av antalet miljömåltider som serveras. Göteborgs stad ska endast upphandla ekologiskt kött och inte köpa hotade arter såsom djuphavsdjur. Den egna verksamheten skall utgöra ett föredöme.

Förvaltningen

Vi ska fortsätta vår samordning av stadens verksamheter som serverar mat. Utgångspunkten är den strategi som miljö- och klimatnämnden antog våren 2011. Det innebär att endast ekologiskt kött ska serveras, att vi ska arbeta för att andelen ekologiska livsmedel ska nå 40 procent innan mandatperiodens slut. Det ska inte serveras utrotningshotad fisk, vi ska stödja arbetet för fler vegetariska måltider och att vi ska arbeta för att minska svinnet.

Förvaltningen internt

Förtäring av mat och dryck sker i samband med representation, i form av såväl extern representation som personalrepresentation. All mat ska så långt möjligt vara vegetarisk och ekologisk. All dryck ska vara ekologisk.

5.1.4 KF - Arbete och Näringsliv

Göteborgs företagsklimat ska förbättras och ett hållbart näringsliv ska främjas

Nämnden

Vi ska aktivt bidra till att utveckla ”hållbar turism” och ”hållbara evenemang” som ska vara miljösäkrade. Miljö- och livsmedelstillsynen ska vara effektiv, kundorienterad, rättssäker och rättvis. Miljö- och klimatnämnden ska ingå i de fem kluster som visar Västsveriges styrkor: hållbar stadsplanering, hållbara transportlösningar, grön kemi, biobaserade produkter samt marin miljö och marin sektor.

Förvaltningen

Inom kontroll och tillsyn bedriver vi sedan många år ett systematiskt arbete för att öka kundnöjdheten och skapa en enklare, mer effektiv och rättssäker verksamhet. Det resultat vi får på undersökningen "Insikt" och andra kundundersökningar visar också att vi arbetar åt rätt håll. Med utgångspunkt från dessa och kommande resultat gör vi kontinuerligt prioriteringar i vårt utvecklingsarbete.

Handlingsplanen för att det ska vara enkelt att driva företag i Göteborg är en naturlig del i vårt arbete.

Under 2015 kommer vårt arbete fokusera på att få alla delar av förvaltningen att förändra attityder, metoder och arbetssätt för att bättre uppfylla intentionerna i kommunfullmäktiges målsättning kring företagsklimat. En avgörande del i detta arbete kommer att ske bland förvaltningens samtliga chefer genom dialog och övningar för att stärka den gemensamma bilden av vårt uppdrag, vad vi ska åstadkomma och hur detta ska gå till. En gemensam kultur är avgörande för framgång i detta sammanhang.

Vi har också en fortsatt pådrivande roll i stadens övergripande arbete med målet "det ska vara enkelt att driva företag i Göteborg". Arbetet sker tillsammans med ett flertal förvaltningar och BRG. Under året kommer detta arbete att utvecklas med fler aktörer och vi kommer även att ta fram utvecklingsförslag för att skapa en kontinuitet och systematik kring detta arbete i hela staden.

Vi kommer att fortsätta vårt samarbete med Göteborg & Co, för att öka intresset hos besöksnäringen att miljödiplomera sin verksamhet.

5.1.5 KF - Personal

Osakliga löneskillnader mellan män och kvinnor ska upphöra

Nämnden

Förvaltningen ska bevaka och se till att det inte finns osakliga skillnader.

Förvaltningen

Förvaltningen gör en kartläggning och analys av löner varje år med hjälp av stadens löneanalysprogram. Rapporten från Jämix är ett komplement till analysen.

5.1.6 KF - Ekonomi

Upphandling av tjänster med sociala hänsyn ska öka

Nämnden

Kompetensen inom upphandlingsområdet ska vara hög avseende social hänsyn.

Förvaltningen

Förvaltningens kompetens bedöms vara relativt hög. Som ett komplement till vår egen kompetens kommer vi att nyttja den kompetens som finns på Upphandlingsbolaget.

6 Resursfördelning

6.1 Driftbudget

Resultaträkning

Tkr	Budget 2015	Budget 2014	Utfall 2013
Intäkter	54 779	53 514	53 183
Lönekostnader	-79 631	-77 663	-74 921
Övriga kostnader	-30 532	-30 465	-27 957
Kommunbidrag	55 384	54 614	51 300
Finansnetto	0	0	8
Resultat	0	0	1 613

Intäkter och kostnader per verksamhetsområde

Tkr	Intäkter	Löne- kostnader	Övriga kostnader	Overhead	Kommun- bidrag	Resultat
Nämnden	0	-414	-144	0	558	0
Livsmedels- kontroll	22 300	-15 027	-816	-11 188	4 731	0
Miljötillsyn	22 184	-23 936	-599	-17 535	19 886	0
Stadsmiljö	8 408	-17 222	-9 051	-12 344	30 209	0
Verksamhets- utveckling						
LVP och KIMO	1 550	0	-1 550	0	0	0
Totalt	54 442	-56 599	-12 160	-41 067	55 384	0
<i>Ledning och stöd = OH</i>	337	-23 032	-18 372	41 067	0	0
	54 779	-79 631	-30 532	0	55 384	0

Stadsmiljö i tabellen ovan inkluderar EU-projekt och pedagogiska odlingsträdgårdar.

Göteborgs Stad
Miljö

Plan för miljötillsynen 2015

Miljö- och klimatnämnden

Bilaga till Budget 2015

Innehållsförteckning

1	Mål för tillsynen.....	3
1.1	Övergripande mål.....	3
1.2	Miljö- och klimatnämndens inriktning	3
1.2.1	<i>Öka förutsättningarna till goda livschanser och därmed utjämna dagens skillnader</i>	<i>3</i>
1.2.2	<i>Barns fysiska miljö ska bli bättre</i>	<i>3</i>
1.2.3	<i>Göteborg ska minska sin klimatpåverkan för att bli en hållbar stad med globalt och lokalt rättvisa utsläpp.....</i>	<i>3</i>
1.2.4	<i>Resurshushållningen ska öka</i>	<i>3</i>
1.2.5	<i>Trafiksystemets negativa påverkan på miljön, klimatet och hälsan ska minska ..</i>	<i>4</i>
2	Ansvarsfördelning inom tillsynsområdet	5
2.1	Ansvarsfördelning inom tillsynsområdet	5
3	Befogenheter och resurser för tillsynen.....	6
3.1	Befogenheter	6
3.2	Resurser	7
4	Organisation och utförande av tillsynen	8
4.1	Organisation.....	8
4.2	Utförande av tillsynen.....	8
4.2.1	<i>Verksamheter med årlig tillsynsavgift.....</i>	<i>8</i>
4.2.2	<i>Verksamheter med timdebiterad tillsyn.....</i>	<i>8</i>
4.2.3	<i>Ansökan/ anmälan.....</i>	<i>9</i>
4.2.4	<i>Råd och information samt samverkan.....</i>	<i>9</i>
5	Uppföljning och utvärdering av tillsynen.....	10
6	Beredskap	11
7	Tillsynsplan i tabellform	12

1 Mål för tillsynen

1.1 Övergripande mål

Tillsynen ska säkerställa syftet med miljöbalken och dess följdlagstiftning. Förvaltningen ska därför i tillsynen dels kontrollera efterlevnaden av lagstiftningen inklusive villkor meddelade i tillstånd och vidta åtgärder för att åstadkomma rättelse, dels genom rådgivning, information och liknande skapa förutsättningar för att balkens ändamål ska tillgodoses.

I vårt tillsynsarbete bidrar vi till måluppfyllelsen av kommunfullmäktigemålen Barns fysiska miljö ska bli bättre, Göteborg ska minska sin klimatpåverkan för att bli en klimatneutral stad och Resurshushållningen ska öka.

1.2 Miljö- och klimatnämndens inriktning

1.2.1 Öka förutsättningarna till goda livschanser och därmed utjämna dagens skillnader

Konsumtion och livsstil har stor påverkan. Att leva på ett resurssnålt sätt är ett viktigt område för förvaltningens utåtriktade informationsarbete. Folkhälsa är ett annat område som inkluderar gifter i vår omgivning, grön-rekreatiomsområden, mat och tillgång på platser/infrastruktur för rörelse/motion. Tobakspreventivt arbete är viktigt.

1.2.2 Barns fysiska miljö ska bli bättre

Gröna skolgårdar, miljömåltider, stadsplanering, luftkvalitet och kemikalier är exempel på arbetsområden som vi aktivt arbetar med. Buller är ett växande problem. Barn ska inte bo och leva i ljudnivåer som överskrider de bullervärden staden har kommit överens om.

1.2.3 Göteborg ska minska sin klimatpåverkan för att bli en hållbar stad med globalt och lokalt rättvisa utsläpp

Ambitionen under 2015 är att utsläppen av koldioxid och metan ska minska med fem procentenheter årligen jämfört med 1990-års nivå. Miljöförvaltningen ska samordna stadens klimatarbete och arbeta efter relevanta styrdokument som miljöprogrammet och klimatprogrammet.

1.2.4 Resurshushållningen ska öka

Dumpning av avfall ska övervakas genom en aktiv miljötillsyn och i samverkan med andra berörda nämnder ska ytterligare åtgärder tas fram för att minska dumpning och nedskräpning. Arbetet med återvinningsstationerna är prioriterat. Nedskräpningen vid dessa stationer är omfattande på vissa ställen och vi behöver hitta samarbeten för att lösa denna problematik.

Rivningsavfall och massor/rester ska återanvändas. Särskilt viktigt är det när arbetet med Västlänken sätter igång. Att kräva denna åtgärd redan vid planeringen.

Förvaltningen följer fortsatt upp konsekvenserna av den viktbaserade taxan.

1.2.5 Trafiksystemets negativa påverkan på miljön, klimatet och hälsan ska minska

Fokus i transportarbetet ska ligga på att få ner utsläppen av växthusgaser, kväveföroreningar och kolväten samt att minska partikelhalten i luften. Vi ska bevaka utifrån klimatstrategin.

2 Ansvarsfördelning inom tillsynsområdet

Miljö- och klimatnämnden ska bedriva tillsyn med stöd av miljöbalken och bestämmelser meddelade med stöd av miljöbalken eller med anledning av EU:s förordningar inom miljöbalkens tillämpningsområde. Ansvarsområdet är brett och omfattar bland annat tillsyn beträffande skydd av områden, miljöfarlig verksamhet, hälsoskydd, verksamheter som orsakar miljöskador/efterbehandling av förorenade områden, vattenverksamhet, skötsel av jordbruksmark, kemiska produkter och biotekniska organismer samt avfall och producentansvar.

Av miljötillsynsförordning (2011:13) framgår de tillsynsområden som nämnden har operativt ansvar för. Nedan beskrivs dessa områden. I vissa fall delas tillsynsansvaret mellan två myndigheter. Om två myndigheter har operativt tillsynsansvar, får överenskommelse träffas mellan myndigheterna om hur ansvaret normalt ska fördelas. Båda är dock alltid operativa om så krävs.

2.1 Ansvarsfördelning inom tillsynsområdet

Miljö- och klimatnämndens ordinarie ansvarsområde

Av miljötillsynsförordningen och 26 kapitel 3 § miljöbalken, framgår att nämnden har operativt ansvar för tillsynen inom kommunen över miljö- och hälsoskyddet enligt 9 kapitlet med undantag för sådan miljöfarlig verksamhet som kräver tillstånd samt över avfallshanteringen enligt 15 kapitlet. Utöver det har nämnden ansvar för delar av den operativa tillsynen beträffande strålskyddslag (1988:220), lag (2006:1570) om skydd mot internationella hot mot människors hälsa, lag (1998:814) med särskilda bestämmelser om gaturenhållning, lag (2005:1248) om skyldighet att tillhandahålla förnybara drivmedel och tobakslagen (1993:581).

Av tillsynsförordningens 2 kapitel 31-34 §§ framgår den tillsyn som nämnden har ansvar för utöver det som följer av miljöbalkens 26 kapitel.

Fr.o.m. 2015 ansvarar nämnden även för kontrollen av efterlevnaden i lagen 2009:730 om handel med vissa receptfria läkemedel.

Överlåtelse av tillsyn

Miljö- och klimatnämnden har, förutom tillsynen över de miljöfarliga verksamheter som följer av tillsynsförordningen, även tillsynen över sammanlagt ca 100 större miljöfarliga verksamheter, s.k. A- och B-anläggningar. Detta är verksamheter som har tillståndsprövats av mark- och miljödomstol och länsstyrelsens miljöprövningsdelegation och där länsstyrelsen överlåtit tillsynsansvaret till nämnden efter en formell begäran från fullmäktige.

Delat tillsynsansvar

I vissa fall delas tillsynsansvaret mellan nämnden och annan tillsynsmyndighet. Om två myndigheter har operativt tillsynsansvar, får överenskommelse träffas mellan myndigheterna om hur ansvaret normalt ska fördelas. Förvaltningen har diskuterat gränsdragningar med Naturvårdsverket, Läkeemedelsverket och Länsstyrelsen i Västra Götalands län om hur ansvaret för viss tillsyn ska fördelas.

3 Befogenheter och resurser för tillsynen

3.1 Befogenheter

Utdrag ur miljöbalken:

”Bestämmelserna i denna balk syftar till att främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö. En sådan utveckling bygger på insikten att naturen har ett skyddsvärde och att människans rätt att förändra och bruka naturen är förenad med ett ansvar för att förvalta naturen väl.

Miljöbalken skall tillämpas så att

1. människors hälsa och miljön skyddas mot skador och olägenheter oavsett om dessa orsakas av föroreningar eller annan påverkan,
2. värdefulla natur- och kulturmiljöer skyddas och vårdas,
3. den biologiska mångfalden bevaras,
4. mark, vatten och fysisk miljö i övrigt används så att en från ekologisk, social, kulturell och samhällsekonomisk synpunkt långsiktigt god hushållning tryggas, och
5. återanvändning och återvinning liksom annan hushållning med material, råvaror och energi främjas så att ett kretslopp uppnås.”

”Tillsynen skall säkerställa syftet med denna balk och föreskrifter som har meddelats med stöd av balken.

Tillsynsmyndigheten skall för detta ändamål på eget initiativ eller efter anmälan i nödvändig utsträckning kontrollera efterlevnaden av miljöbalken samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av balken samt vidta de åtgärder som behövs för att åstadkomma rättelse. I fråga om miljöfarlig verksamhet eller vattenverksamhet som omfattas av tillstånd skall tillsynsmyndigheten även fortlöpande bedöma om villkoren är tillräckliga.

Tillsynsmyndigheten skall dessutom, genom rådgivning, information och liknande verksamhet, skapa förutsättningar för att balkens ändamål skall kunna tillgodoses.”

Tillsyn enligt miljöbalken innefattar

- kontroll av efterlevnaden av miljöbalkens regler, domar och beslut,
- anmälan till polis- eller åklagarmyndighet om det finns misstanke om brott,
- beslut om miljöstraffavgift,
- föreläggande och åtgärder för att nå rättelse,
- rådgivning och information samt
- uppföljning.

För att kunna samordna och skärpa tillsynen har miljöbalken gemensamma bestämmelser. Tillsynen utgör en avgörande länk i kedjan: miljömål, hänsynsregler, tillstånd, anmälan, tillsyn, omprövning, överträdelse och straff. Ett mål med de samordnande reglerna är att de samlade myndighetsresurserna ska kunna användas effektivare. Man vill bland annat att mera kraft ska ägnas åt överträdelser, det vill säga att tillsynsmyndigheten ska besluta om miljöstraffavgifter och verka för att straff utdöms.

En viktig del i tillsynen enligt miljöbalken är egenkontrollen. Verksamhetsutövaren ska aktivt hålla sig informerad om den egna verksamhetens påverkan på miljön. Utifrån den

kunskapen ska verksamhetsutövaren planera och kontrollera verksamheten för att motverka olägenheter för människors hälsa eller miljön. Tillsyn över egenkontrollen ska på sikt medföra att tillsynsmyndigheterna kan bedriva en tillsyn som är framåtblickande istället för repressiv.

3.2 Resurser

Av tabellen i sista avsnittet framgår vilka resurser som avsätts och vilka områden som prioriteras i tillsynen år 2015.

Planerad tillsyn vid årsdebiterade objekt år 2015 uppgår till 11 500 timmar. Tillsynsbehovet utgår ifrån den riskklassning som ligger till grund för miljö- och klimatnämndens taxa.

För övrig tillsyn, inklusive hantering av anmälan och ansökningar, planerar vi 25 200 timmar. Fördelning av denna tid mellan olika branscher görs i den detaljerade verksamhetsplanen på avdelningen för miljötillsyn.

För bland annat råd och information samt extern och intern samverkan planerar vi 11 300 timmar. Fördelning av denna tid mellan olika uppgifter görs i den detaljerade verksamhetsplanen på avdelningen för miljötillsyn.

På miljöförvaltningen centralt finns tillgång till stöd inom områdena juridik, administration, kommunikation, personal, ekonomi och IT.

Resurserna för tillsynen ska inriktas mot de områden där de ger mest miljönytta. Styrande för detta är bland annat miljö- och klimatnämndens inriktningsdokument. Tillsynsinsatserna ska vara meningsfulla så att de leder till att miljömålen uppfylls och att tillsynsobjekten blir bättre på lagefterlevnad, egenkontroll och rapportering. Tillsynen skall bedrivas på det sätt som ger den största effekten. Det innebär olika arbetssätt för områden med olika behov och påverkan.

4 Organisation och utförande av tillsynen

Professionellt kommunikationsarbete

För att bli framgångsrika i vårt tillsynsarbete behöver vi arbeta professionellt med vår kommunikation. Det ska vara lätt för göteborgare och verksamhetsutövare att förstå varför vi inventerar, utför tillsyn, samt varför vi har synpunkter och krav. När vi kommunicerar uttrycker vi oss på ett enkelt sätt i såväl tal som skrift.

Vårt professionella kommunikationsarbete ska leda till att vi arbetar än mer effektivt. Det innebär att vi planerar vår kommunikation så att den stöder våra mål med tillsynen. Det är ett förhållningssätt i den vardagliga planeringen av tillsynen men även en integrerad del i avdelningens verksamhetsplanering, uppföljning och analys.

4.1 Organisation

Tillsynen enligt miljöbalken utförs på avdelningen för Miljötillsyn. Avdelningen är indelad i fyra enheter utifrån ämne. Enheterna är Hälsoskydd, Mark och avfall, Vattenskydd samt Energi och kemikalier.

4.2 Utförande av tillsynen

4.2.1 Verksamheter med årlig tillsynsavgift

Förvaltningen har, med stöd av fullmäktiges ”taxa om avgifter för miljötillsyn m.m.”, bedömt risken och det tillsynsbehov som finns vid de miljöfarliga verksamheter som fått årlig tillsynsavgift för 2013. Resultatet av bedömningen ligger till grund för förvaltningens beskrivning av tillsyns- och resursbehov för 2015, se tabellen sist i dokumentet.

Faktorer som påverkar tillsynsbehovet är bland andra markförhållanden, lokalisering, om särskilt farliga ämnen hanteras i verksamheten samt klimatpåverkande aspekter. Riskbedömningen visar, bland annat, att det inte alltid är företag med hög provningsnivå, som kräver de största tillsynsinsatserna.

Tillsynen vid de årsdebiterade objekten periodiseras, vilket innebär att tillsynstiden på en fyraårsperiod motsvarar den avgift som verksamhetsutövaren betalar under perioden. Dessa verksamheter är i huvudsak tillstånds- eller anmälningsskyldiga miljöfarliga verksamheter. Men även vid mindre verksamheter kan risken, för hälsa eller miljön, vara så stor att det motiverar en återkommande tillsyn och därför också en årlig tillsynsavgift.

Tillsynen på dessa verksamheter prioriteras, vilket innebär att tillsynsbehovet uppfylls i planen.

4.2.2 Verksamheter med timdebiterad tillsyn

För verksamheter som inte har en fast årlig avgift tas en timavgift ut för nedlagd tid. För en stor del av dessa verksamheter periodiseras tillsynen. En skälig tillsynsfrekvens bör ligga på minst ett besök vart fjärde år. Detta för att kontrollera att verksamheterna upprätthåller en acceptabel egenkontroll. Fokus vid tillsyn av dessa verksamheter ska ligga på verksamhetsutövarens egenkontroll och då framför allt med inriktning mot buller och kemikalie- och avfallshantering. Denna tillsyn, som riktas mot exempelvis fordonsverkstäder, fritidsbåtshamnar och fastighetsägare, ska så långt som möjligt finansieras med timavgifter. All tillsyn kan inte avgiftsfinansieras. Exempelvis kan inte klagomål som visar sig vara obefogade avgiftsfinansieras.

Behovet av tillsyn beror till stor del på vilken ambitionsnivå vi lägger tillsynen på samt vilka förväntningar som finns på oss från andra. Vi kan inte utföra tillsyn på alla verksamheter utifrån alla miljöfrågor. En prioritering måste göras.

4.2.3 Ansökan/ anmälan

Enligt lagstiftningen krävs ett tillstånd eller en anmälan för flera typer av verksamheter. Det är svårt att förutse hur mycket detta kan bli under ett år. Exempel på verksamheter som kräver tillstånd eller anmälan är:

- Anmälan om förorenad mark
- Tillstånd eller anmälan om verksamheter inom skyddsområdet för Göta Älv
- Tillstånd för användning av bekämpningsmedel.
- Tillstånd för att anlägga en berg- eller jordvärmeanläggning..
- Tillstånd för att inrätta en avloppsanläggning för omhändertagande av spillvatten från WC samt bad-, disk- och tvättvatten.
- Anmälan av hygieniska verksamheter med risk för blodsmitta genom användning av skärande eller stickande verktyg
- Anmälan av förskola, skola, bassängbad och solarier.

Behovet av att handlägga anmälan och tillståndsansökningar, utifrån IED-direktivet, antas öka de närmsta åren.

Vi vet dock inte vad detta kommer att innebära för oss under 2015. I planen tar vi höjd för att det kan komma fler ansökningar och att dessa sannolikt tar mer tid i anspråk, eftersom det är ett nytt område för oss. Vi planerar därför den tid som vi bedömde som behov i behovsutredningen.

4.2.4 Råd och information samt samverkan

Tillgång till kunskap är en av förutsättningarna för att människor ska kunna fatta välgrundade beslut i sin vardag. Kommunikation och samverkan är därför viktiga verktyg i vårt arbete. Oavsett om det handlar om att se till att lagarna följs eller att inspirera till frivilliga insatser är nyckeln till framgång att skapa förståelse och insikt hos dem vi möter.

Miljöförvaltningens ansvar för att informera framgår i lagstiftningen, men finns också formulerat i uppdrag från centrala myndigheter och från kommunfullmäktige. Miljö- och klimatnämndens verksamhetsidé slår fast att förvaltningen ska ge god service och information till Göteborgs invånare och företag samt vara stadens främste rådgivare inom sitt arbetsfält.

Förvaltningen samverkar även med ett antal externa aktörer. Socialstyrelsen, Kemikalieinspektionen, länsstyrelsen i Västra Götaland samt miljöförvaltningarna i Stockholm och Malmö är exempel på nära samarbetspartners

5 Uppföljning och utvärdering av tillsynen

Uppföljning av tillsynsplanens målsättningar sker genom uppföljningsrapporterna och årsrapporten. I uppföljningen ingår en redovisning av hur enheternas tid för tillsyn har fördelats. De individuella tillsynsplanerna följs upp i medarbetarsamtal.

6 Beredskap

Förvaltningen ingår i kommunens beredskapsorganisation och deltar fortlöpande i dess arbete och övningar. Förvaltningen har också en intern beredskapsplan som kan träda i kraft vid onormala händelser eller krissituationer som staden bedömer angeläget att kraftsamlas kring. Förändringar inom vår egen organisation och i omgivningen innebär att planerna behöver ses över vilket också gäller andra planer och rutiner för intern säkerhet, olyckor, datasäkerhet etc.

Förvaltningen har sedan flera år en särskild beredskapsgrupp med dygnet runt-bevakning som bl.a. Räddningstjänsten kontaktar vid miljöolyckor.

I kris- och beredskapssituationer är en professionell kommunikation en avgörande faktor. Bland annat innebär det att våra budskap behöver formuleras på ett stringent och lättförståeligt sätt samt att vi alltid måste vara säkra på vilken organisation som äger problemet och därigenom informationsansvaret.

7 Tillsynsplan i tabellform

Miljötillsyn	Behov 2015 timmar	Planerat 2015 timmar
Miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd (årsavgift)	11 500	11 500
Miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd (timavgift)	20 200	20 200
Ansökan/anmälan	5 000	5 000
Råd och information samt samverkan	11 300	11 300
Summa	48 000	48 000

**Plan för livsmedelskontrollen vid miljöförvaltningen,
Göteborgs Stad,
2015**

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
Mål för den offentliga kontrollen.....	4
Samordning	5
Befogenheter och resurser för kontrollen	6
Organisation och utförande av kontrollen.....	8
Sanktioner – åtgärder vid bristande efterlevnad	9
Uppföljning och utvärdering av kontrollen.....	10
Beredskap.....	10
Flerårig nationell kontrollplan	10

Sammanfattning

Denna kontrollplan är den operativa kontrollmyndighetens beskrivning av hur de krav som ställs på offentlig kontroll inom livsmedelskedjan uppfylls av myndigheten. Kraven finns bl.a. i Europaparlamentets och Rådets förordning (EG) nr 882/2004 av den 29 april 2004 om offentlig kontroll för att säkerställa kontrollen av efterlevnaden av foder- och livsmedelslagstiftningen samt bestämmelser om djurhälsa och djurskydd.

Miljönämnden i Göteborgs stad är behörig myndighet/kontrollmyndighet för kontroll utifrån livsmedelslagstiftningen. Nämnden ansvarar för att effektiv och ändamålsenlig kontroll utförs på de anläggningar, för vilka kommuner är kontrollansvariga enligt 23 § livsmedelsförordningen, och som är lokaliserade inom kommunens gränser. Ansvaret innefattar kontroll av dricksvatten, hygien och märkning. Livsmedelslagstiftningen inom nämndens ansvarsområde innefattar ca 120 olika EG-förordningar, lagar, förordningar och föreskrifter. Kontroll utförs vanligen genom revision och inspektion samt i viss utsträckning med provtagning. Betydande arbetsuppgifter inom kontrollen är att genomföra revision, inspektion och provtagning, genomföra prövning vid godkännande av livsmedelsanläggningar, handlägga ärenden såsom registrering och riskklassificering, utreda misstanke om matförgiftning, årligen rapportera uppgifter till Livsmedelverket samt fatta beslut i fråga om sanktioner, avgifter och åtalsanmälan.

Miljönämnden ansvarar för den operativa offentliga kontrollen vid ca 4700 livsmedelsanläggningar. Dessa är framför allt fiskanläggningar, charkanläggningar, dricksvattenverk, storhushållskök såsom skol- vård- och omsorgskök, restauranger och butiker av olika slag.

Kontrollen utförs av ca 33 inspektörer (totalt ca 26 årsarbetskrafter). Planerad kontroll och kontroll som utförs som följd av att anläggningar uppvisat brister (extra offentlig kontroll) samt prövning och registrering av livsmedelsanläggning är avgiftsfinansierad.

Kontrollen är baserad på riskklassificering av anläggningarna. Varje år fastställs en plan för den operativa kontroll som förvaltningen och dess inspektörer ska utföra. Planen syftar till att kontrollen ska vara effektiv och ändamålsenlig. Denna plan fungerar också som övergripande arbetsfördelning/instruktion till inspektörerna. Kontroll sker utifrån nämndens riktlinjer och rutiner samt utifrån vägledningar från Livsmedelverket.

Planen för 2015 innebär i korthet att:

- Vi skall uppfylla de krav på besöksfrekvens som finns i Livsmedelverkets vägledningar, utifrån risk- och erfarenhetsklassning.
- Vid varje kontrollbesök skall fokus ligga på de särskilda risker som finns i just den anläggningstyp som besöks.

Mål för den offentliga kontrollen

De gemensamma målen, vilka finns i Sveriges nationella kontrollplan, för den offentliga kontrollen inom livsmedelskedjan är att:

- Konsumenterna har trygga livsmedel, förtroende för kontrollverksamheten och en god grund för val av produkt. Med trygga livsmedel menas säkra livsmedel och att konsumenterna inte blir lurade.
- Intressenterna har tilltro till kontrollen och upplever den som meningsfull.
- De samverkande kontrollmyndigheterna har en optimal samverkan och förtroende för varandras sätt att ta ansvar för sin respektive del i livsmedelskedjan.
- Kontrollverksamheten är riskbaserad, rättssäker, effektiv och ändamålsenlig.

Målsättningen är att den offentliga kontrollen utförs så att:

- Konsumenterna får säkra livsmedel och inte blir lurade.
- Intressenterna (företagen) får en likvärdig, rättssäker, effektiv och ändamålsenlig kontroll med helhetssyn.
- Samverkan mellan myndigheter betyder att det finns en samsyn på väsentliga aspekter i kontrollen, men att kontrollmyndigheterna tar ansvar inom sina respektive ansvarsområden.

Övergripande mål för kontroll inom kontrollområdet

Målet för den offentliga kontrollen av livsmedel i Sverige är att:

- maten är säker,
- livsmedelshanteringen är redlig,
- livsmedelskontrollen är riskbaserad, ändamålsenlig och effektiv,

Kontrollmyndighetens mål för kontroll inom kontrollområdet

Miljönämnden i Göteborg har följande mål för livsmedelskontrollen:

- Vi skall uppfylla de krav på besöksfrekvens som finns i Livsmedelsverkets vägledning, utifrån risk- och erfarenhetsklassning.
- Vid varje kontrollbesök skall fokus ligga på de särskilda risker som finns i just den anläggningstyp som besöks.
- Livsmedelskontrollen ska vara effektiv, kundorienterad, rättssäker och rättvis.

Behörig central myndighet

Livsmedelsverket är den centrala behöriga myndigheten för livsmedelskontroll i Sverige, enligt 18 § i Livsmedelsförordningen (2006:814).

Behörig myndighet för kontrollen

Miljönämnden i Göteborgs stad är, enligt 11 § i Livsmedelslagen (2006:804) och 23 § i Livsmedelsförordningen (2006:813) behörig myndighet för kontrollen.

Ansvarsfördelning mellan de behöriga myndigheterna

Ansvaret för den offentliga kontrollen av livsmedelsanläggningar i Sverige fördelas enligt 23 § i Livsmedelsförordningen (2006:814).

Ansvarsfördelning inom den behöriga myndigheten

Ansvarsfördelning inom myndigheten beskrivs i organisationsschema och i delegations- och arbetsordning. De finns tillgängliga i miljöförvaltningens databaser.

Samordning

Samordning mellan behöriga myndigheter

- Livsmedelsverket gör godkännandeprovning för animalieanläggningar och överlåter sedan kontrollen till kommunen.
- Matförgiftningsutredningar sker i samarbete mellan kommunen, smittskyddsläkare, länsstyrelse och i speciella fall även livsmedelsverket. Även andra kommuner kan involveras i utredning.
- RASFF vidarebefordras från Livsmedelsverket till berörd kommun. Uppföljning genomförs av Livsmedelsverket.
- I Göteborgsregionen (13 kommuner) finns ett forum för samverkan. Inom ramen för detta hålls möten på handläggarnivå och chefsnivå.
- Varje år deltar handläggare i de länsmöten där representanter från länsstyrelsen, länets kommuner och representant från Livsmedelsverket deltar.
- Samverkansmöten på chefsnivå hålls mellan kommunerna Göteborg, Stockholm och Malmö. På dessa möten närvarar också representanter från Livsmedelsverket och Sveriges kommuner och landsting (SKL).
- Avdelningschef ingår i strategisk samverkansgrupp på Livsmedelsverket där generaldirektören är sammankallande. Möten hålls två gånger per år.
- Nationellt samverkansmöte, Livssamverkan Sverige, med representanter från ca 11 kommuner, Livsmedelsverket, Länsstyrelsen samt Sveriges kommuner och landsting hålls fyra gånger per år.
- Handläggare och chefer inom kommunen och Livsmedelsverkets regionala kontroll träffas på avstämningsmöten, gemensamma kontroller och liknande.
- Livsmedelsverket genomför revisioner av kommunens kontroll.
- Länsstyrelsen genomför revisioner av kommunens verksamhet.

Samordning inom behöriga myndigheter

Livsmedelsavdelningen på miljöförvaltningen är indelad i två enheter. Indelningen bygger enbart på antal personer och har inget med olika ansvarsområden att göra.

Samordning av verksamheten sker genom olika typer av möten och personliga samtal i kombination med skrivna rutiner, främst i form av vägledning och liknande från livsmedelsverket. Nedan sker en uppräknig av de samordnande arbetssätt samt möten och samtal som sker.

- Förvaltningsledningsmöten – Samtliga avdelningschefer samt chef för ekonomi, kommunikation och it och personal. Direktören är sammankallande. Övergripande frågor som har beröring med alla verksamheter behandlas. Avrapportering sker också kring mer avdelningsspecifika frågor.
- Förvaltningens chefsmöten – Samtliga chefer på förvaltningen deltar. Mötet är ett forum för ökad samverkan och gemensam syn på liknande frågor inom förvaltningen.
- Avdelningens ledningsmöten – Avdelningschef och enhetschefer på avdelningen behandlar alla typer av gemensamma frågor. Det kan gälla strategiska och operativa kontrollfrågor så väl som personalfrågor och liknande.
- Avdelningsmöten – Gäller samtliga medarbetare på avdelningen. Gemensamma övergripande frågor och frågor som rör kontrollen behandlas. Ansvarig: Båda enhetscheferna
- Samarbetsgrupper – Avdelningens handläggare är uppdelade i fyra grupper, med en sammankallande i varje grupp. Här följs arbetet upp, detaljer kring bedömningar diskuteras, frågor förbereds till större möten. Ansvarig: Aktuell enhetschef i samverkan med sammankallande för mötet.
- Sammankallandemöte – De sammankallande till arbetsgrupperna träffas och diskuterar gemensamma frågor för att alla grupper ska dra åt samma håll. Vartannat av dessa möten ingår även båda enhetscheferna.
- Bevakningsansvar – Enskilda medarbetarna på avdelningen har olika typer av bevakningsansvar i en viss typ av fråga, bransch eller område. Deras uppgift är att hålla sig uppdaterade på vad som händer inom detta område och sprida kunskapen till berörda delar av gruppen. En variant av detta är också projektgrupper som arbetar med kontroll i projektform. Ansvarig: En chef i samverkan med utvald medarbetare.
- Medarbetarsamtal – Enskilda samtal mellan medarbetare och chef hålls minst en gång per år. Samtalet är en möjlighet att följa upp och utveckla varje medarbetare individuellt. Ansvarig: Aktuell chef

Delegering av uppgifter inom den offentliga kontrollen

Miljönämnden i Göteborgs stad delegerar inte någon uppgift inom ansvarsområdet livsmedelskontroll till någon annan.

Befogenheter och resurser för kontrollen

Kontrollmyndighetens befogenheter

Miljönämndens befogenheter inom livsmedelsområdet regleras huvudsakligen i Livsmedelslagen (2006:804) och i Livsmedelsförordningen (2006:813).

Enligt 20 § i Livsmedelslagen har kontrollmyndigheten rätt att få upplysningar, ta del av handlingar och få tillträde till områden, lokaler och andra utrymmen.

För åtgärder vid bristande efterlevnad, sanktioner, se avsnitt längre ned.

Kontrollpersonal och utrustning

Livsmedelsavdelningen har ca 26 årsarbetare för att utföra kontroll enligt livsmedelslagstiftningen. I övrigt har avdelningen enhetscheferna som är 2 årsarbetare.

Avdelningschef tillhör organisatoriskt Förvaltningsledningen.

Det administrativa stödet finns organiserat centralt på förvaltningen.

Varje årsarbetare förutsätts utföra ca 250 kontroller per år. Enligt riskklassningen för 2013 och en uppskattning av behovet av antalet oplanerade kontroller ska vi utföra ca 6500 kontroller under ett år och vi tror att detta gäller även för 2015, vilket innebär att det behövs ca 26 årsarbetare för detta. Det centrala stödet på förvaltningen tillsammans med stadens kontaktcenter täcker behovet för registreringar samt myndighetens skyldighet att ge råd och information utöver det som hanteras av inspektörerna.

På miljöförvaltningen centralt finns tillgång till jurister, administration, kommunikation-, personal-, och ekonomifunktion.

All personal får skriftligen redogöra för eventuella bisysslor vilka måste godkännas av direktören. Förvaltningen har också skriftliga rutiner för hur vi hanterar jävsituationer och eventuella mutor.

Utrymmen, inklusive kyl- och frysutrymme, finns för förvaring av prover och provtagningsutrustning samt eventuella beslag. Vid beslag av större partier måste utrymme hyras. Utrymme för förvaring av skyddskläder finns. Verktyg och teknisk utrustning som termometrar, kameror, ficklampor och liknande finns och köps in löpande vid behov.

Finansiering av kontrollen

Kontroll av livsmedelsanläggningar finansieras genom avgifter. Årlig kontrollavgift tas ut från kontrollobjekten för att finansiera kontrollen. Avgiftens storlek baseras på kontrollbehov och fastställd timtaxa. Kontrollbehovet fastställs med hjälp av Livsmedelsverkets vägledning Riskklassning av livsmedelsanläggningar och beräkning av kontrollavgifter. Avgift för extra offentlig kontroll tas ut för att finansiera kontrollen enligt artikel 28 i förordning (EG) nr 882/2004.

Lagstöd är förordning (SFS 2006 :1166) om avgifter för offentlig kontroll av livsmedel. Timtaxan är beräknad enligt principerna i förordning (EG) nr 882/2004 om offentlig kontroll.

Kompetenskrav och utbildning

Inspektörerna har högskoleutbildning relevant för kontrollområdet. Befintlig kompetens motsvarar behovet.

Generell kompetensutveckling sker genom deltagande på EU-utbildningar, Livsmedelsverkets kurser, specialanpassade kurser från annan extern utbildare samt egenproducerade utbildningar. Dessutom sker kompetensutveckling genom de samordnade insatser som sker både internt och externt (se separat kapitel om samordning) Kompetensen hos enskilda medarbetare utvärderas i medarbetarsamtal som hålls minst en gång per år. Vid behov görs en individuell kompetensplan.

Organisation och utförande av kontrollen

Registrering och godkännande av kontrollobjekt

Kontrollobjekten är ca 4700 och finns i databasen Miljöreda. Verksamheter publiceras ej på vår webbplats.

Krav för godkännande respektive registrering finns i livsmedelsverkets föreskrifter (LIVSFS 2005:20) om livsmedelshygien. Livsmedelsverkets vägledningar används som stöd i arbetet.

Registervård sker löpande i och med fakturautskick och i samband med kontrollbesök.

Prioriteringar inom kontrollområdet – riskbaserad kontroll

Prioritering mellan kontrollobjekt sker baserat på risk- och erfarenhetsklassning varvid Livsmedelsverkets vägledning Riskklassning av livsmedelsanläggningar och beräkning av kontrollavgifter används.

Rutiner för utförande av kontroll

Som grund ligger vägledningar framtagna av Livsmedelsverket. I verksamhetssystemet, Miljöreda, finns mallar för olika typer av beslut och liknande. Det finns också blankettset med mallar för förbud som kan fyllas i på plats vid inspektionstillfället. I ett fåtal fall finns interna rutiner för arbetets utförande då vägledningar och andra dokument från Livsmedelsverket ej är tillräckliga. Dessa finns i databaser som samtliga inspektörer har tillgång till.

Arbets sättet vid kontroller är en blandning av förannmälda och oanmälda besök, där de oanmälda besöken är de klart flesta till antalet. Vid klagomål och utredning av matförgiftning är kontrollen oftast oanmäld. Dessutom genomförs olika typer av projekt. Provtagning som kontrollmetod används vid en del specifika objekt samt vissa projekt och ämnesområden.

Provtagning och analys

Alcontrol är upphandlat laboratorium för livsmedelsanalyser. I specialfall kan annat laboratorium anlitas som till exempel Livsmedelsverket eller Statens Veterinärmedicinska Anstalt.

Provtagning sker dels inom ramen för s.k. riksprojekt, dels inom egna projekt eller utifrån specifika ämnesområden. Provhantering sker med av laboratoriet tillhandahållen utrustning och enligt deras riktlinjer för varje typ av prov. Livsmedelsverkets vägledningar på området används också.

Rapportering av kontrollresultat

Kontrollresultat rapporteras årligen till Livsmedelsverket enligt krav i Livsmedelsverkets föreskrifter (LIVSFS 2009:13) om rapporteringsskyldighet för kontrollmyndigheter. Statistik till den årliga rapporteringen hämtas ur databasen för it-systemet Miljöreda. Underlag för RASFF rapporteras omgående till Livsmedelsverket.

I uppföljningsrapporter och årsrapport redogör miljöförvaltningen för utfallet av kontrollarbetet, dels måluppfyllnad för nyckeltal dels mer generella bedömningar av effekten av kontrollen.

Öppenhet i kontrollen

I Sverige regleras öppenheten i kontrollen framförallt av Tryckfrihetsförordningen (1949:105) och Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). I korthet innebär detta att alla myndigheter är skyldiga att föra register över de allmänna handlingar som finns hos myndigheten. Ett sådant register kallas vanligtvis för diarium. I diariet registreras uppgifter om dels de handlingar som kommer in till myndigheten, till exempel brev och ansökningar, dels de handlingar som upprättas vid myndigheten, till exempel beslut. I diariet registreras både offentliga och hemliga handlingar.

Vem som helst har rätt att begära att få se en handling som finns hos en myndighet. En allmän handling är vanligen också offentlig, det vill säga vem som helst får ta del av den. Vissa handlingar kan dock vara sekretessbelagda, alltså hemliga. Detta ska prövas av myndigheten utifrån gällande lagstiftning när någon ber att få ut en handling.

Sanktioner – åtgärder vid bristande efterlevnad

Till grund ligger Livsmedelsverkets vägledning om sanktioner i livsmedelslagstiftningen.

För att säkerställa att sanktionsåtgärder vidtas i rätt omfattning sker en ständig dialog och utveckling av kompetensen hos inspektörerna. Genom uppföljning av antal och typ av sanktioner får vi en bild av hur det ser ut och kan genom detta se trender som vi kan gå in och styra. Oerfarna inspektörer stämmer av med erfaren kollega eller chef innan beslut fattas.

Uppföljning och utvärdering av kontrollen

Uppföljning

Genom uppföljningssamtal med varje inspektör görs en uppföljning av hur man följer planeringen under året.

Förvaltningen har en plan för intern revision som togs fram 2010.

Stadens revisorer reviderar avdelningen och förvaltningen.

Internt har vi gruppsamtal för att koordinera vårt sätt att arbeta. Saminspektioner förekommer också liksom att enhetschef följer med vid enstaka tillfällen.

Därutöver sker samsynsdiskussioner med andra kommuner vid olika tillfällen.

Allmän uppföljning av måluppfyllnad avseende kontrollverksamheten, presterade kontroller och ekonomiskt läge sker fyra gånger per år på avdelnings- och förvaltningsnivå. Resultaten jämförs med, bland annat, Stockholm och Malmö, vid möten mellan städerna och genom andra kontakter mellan möten. Vi jämför också våra resultat vid flera av de samordningsmöten som nämns under avsnittet om samordning ovan.

Revisioner

Länsstyrelsen och Livsmedelsverket utför extern revision av lokal livsmedelskontroll

Utvärdering

Utvärdering av kontrollen sker löpande men minst i samband med uppföljnings- och årsrapporter.

Kundundersökningar sker i stadens regi i samarbete med GR-regionen och Stockholmsregionen, men också genom enkäter, telefonintervjuer, möten och liknande där branscher, verksamhetsansvariga och enskilda företagare kan göra sin röst hörd.

Beredskap

Beredskapsplan för staden och för förvaltningen finns publicerade på intranätet.

Flerårig nationell kontrollplan

I Sveriges fleråriga kontrollplan för livsmedelskedjan beskrivs hur den offentliga kontrollen av livsmedel, foder, djurhälsa, djurskydd och växtskydd sker. Kontrollplanen finns bl.a. på Livsmedelsverkets webbplats www.livsmedelsverket.se.

Miljöövervakningsplan 2015

Miljö- och klimatnämnden

Bilaga till Budget 2015

Sammanfattning

Miljöövervakningsplanen ska visa miljöförvaltningens planerade övervakning av miljötillståndet i Göteborg under 2015 och ge utblickar mot åren därpå. Miljöövervakning spänner över ett brett fält. Det handlar om vattnets status från källor till hav och den biologiska mångfalden i kommunens land- och vattenkosystem, hur bullersituationen är i staden samt kvaliteten på luften vi andas.

Stadens budget för 2015 utgår från hållbarhet inom tre dimensioner: den ekologiska, den ekonomiska och den sociala dimensionen. Den ekologiska dimensionen sätter ramarna för våra aktiviteter. Miljö- och klimatnämndens inriktningsdokument preciserar stadens budget och ger en tydligare vägledning för hur förvaltningen ska arbeta med frågorna. Det finns flera delar i inriktningsdokumentet som berör hela miljöövervakningen, framförallt när det gäller relevanta underlag till stadsplaneringen för att säkerställa en långsiktig hållbarhet. En aktiv omvärldsbevakning och samverkan med forskningen pekas ut, liksom vikten av att kommunicera kunskapen till medborgarna för att bidra med service och vägledning.

För att staden ska kunna växa och utvecklas samtidigt som vi värnar om den biologiska mångfalden behöver vi ha goda kunskaper om var arterna finns och vilka krav som måste tillgodoses för att de ska kunna överleva. Den ekologiska övervakningen kommer under kommande år fortsätta undersöka förekomsten av särskilt skyddade arter samt uppdatera och underhålla det digitala kunskapsunderlag som finns. Samtidigt kommer arbetet med ekologiska landskapsanalyser att fortsätta genom fler analyser av arter och naturmiljöer. Övervaknings- och åtgärdsarbetet inom vattenområdena, i både sötvatten och saltvatten, kommer att fortsätta. Miljö- och klimatnämnden är processägare för det prioriterade målet Den biologiska mångfalden ska främjas. Därför pågår ett arbete med en naturvårdsstrategi i staden, som leds av miljöövervakningsenheten. Detta arbete innebär att vi samverkar ytterligare med andra förvaltningar i kommunen.

Flera undersökningar visar att höga bullernivåer medför sämre hälsa och livskvalitet. En ny kommuntäckande bullerkartläggning kommer att färdigställas under 2015 och den utgör ett viktigt planeringsunderlag för staden. Arbetet med åtgärderna i åtgärdsprogrammet mot trafikbuller kommer att fortsätta, även här i samverkan med många av stadens förvaltningar.

Luftföroreningar påverkar vår hälsa, och det är därför viktigt att vi även framöver har god kvalitet på övervakningen. Under 2015 fortsätter luftövervakningen i samma omfattning som tidigare. Vi kommer att fortsätta med kvalitetsförbättringar och utveckling inom beräkningsområdet för att skapa så korrekt bild av luftföroreningssituationen som möjligt. Resultaten ska ligga till grund för planering och konkreta åtgärder för att nå förbättringar.

Bakgrund

Denna miljöövervakningsplan omfattar den miljöövervakning som bedrivs av miljöförvaltningen i Göteborg.

Miljöövervakningens syfte är att ta fram underlag för att bedöma tillståndet i miljön, identifiera hotbilder och ge underlag för åtgärder som kan förbättra miljön. En stor del av miljöövervakningen går in i arbetet med stadens lokala miljö kvalitetsmål, miljörapporten och miljöprogrammet.

Miljöövervakningen ska fungera som en resurs för hela staden och dess invånare. Resultaten ska kunna användas som planeringsunderlag i stadens utveckling. Det kan exempelvis handla om underlag till den fysiska planeringsprocessen eller stöd till tillsynsarbetet. Miljöövervakningen är beroende av samarbete med förvaltningar och bolag i staden samt universitet och högskola för att kunna göra relevanta prioriteringar och använda rätt metoder.

Miljöövervakningsplanens syfte är att ge en bild av de behov och prioriteringar som ligger till grund för miljöövervakningsarbetet inom förvaltningen. Planen innehåller inventering och prioritering av pågående och kommande arbeten och fungerar på det sättet som en arbetsplan för verksamheten.

Verksamhetsområde Natur

Vi övervakar arter och naturmiljöer i Göteborg med stöd av lagstiftning och stadens olika styrdokument. Enligt EU:s art- och habitatdirektiv, implementerat i svensk lagstiftning genom artskyddsförordningen, har ett antal arter ett särskilt starkt skydd. För att kunna ta tillräcklig hänsyn är staden skyldig att känna till förekomsterna av de skyddade arterna så att de kan bevaras långsiktigt. Stadens budget, miljö kvalitetsmål och inriktningsdokument pekar på att vi ska främja den biologiska mångfalden samt att det krävs miljöövervakning för att nå fastställda mål och inriktningar. Enligt EU:s vattendirektiv och det marina direktivet, som implementerats i svensk lagstiftning i flera förordningar, ska grundvatten, sjöar, vattendrag, kustvatten och hav övervakas och åtgärdas för att ha god status i framtiden.

En samlad naturvårdsstrategi styr mot det prioriterade målet Biologisk mångfald ska främjas. Miljö- och klimatanmännen är från och med 2013 processägare för det prioriterade målet att främja den biologiska mångfalden. Vi ser att det behövs en samlad strategi för ett långsiktigt och effektivt arbete för den biologiska mångfalden i staden. Park- och naturförvaltningen och fastighetskontoret arbetar bland annat med förvaltning av mark och naturvårdande skötsel samtidigt som stadsbyggnadskontoret jobbar med reservatsbildning och strandskyddstillsyn och miljöförvaltningen övervakar arter och naturtyper. Naturvårdsstrategin ska fungera som ett verktyg för att prioritera lämplig naturvård på rätt plats i rätt tid. En förstudie och bristanalys påbörjades under 2013 och utgör en grund för strategin som ska tas fram under 2014-2015. Den tas fram i nära samarbete med berörda fackförvaltningar och kommer att förankras hos berörda organisationer och branscher i en workshop under 2015. En naturvårdsstrategi kommer visa oss vilken övervakning av biologisk mångfald som ska prioriteras framöver.

Ekologiska undersökningar ger kunskap om naturmiljöerna och arterna i Göteborg. De ekologiska undersökningarna behövs för att öka kunskapen om arter och naturmiljöer i Göteborg samt för att följa trender i miljön. Uttrycket ekologiska undersökningar är ett vitt begrepp som omfattar alla studier av naturmiljön – inte bara artförekomster. Vi vill få bästa möjliga karta över ekosystemstatus i hela kommunen och kunna följa såväl snabba som långsamma förändringar. För att bygga denna karta behöver vi komplettera befintlig kunskap med artobservationer och studier av nyckelbiotoper, artdiversitet och centrala ekosystemfunktioner. Vi har ett särskilt ansvar att känna till förekomsten av de arter som är skyddade enligt artskyddsförordningen, våra ansvarsarter samt de rödlistade arterna och de hotade naturtyperna.

I nedanstående tabell visas de planerade undersökningarna 2015 och de närmast följande åren.

Undersökning	2014	2015	2016	2017	Önskad frekvens
Ansvarsart eller ansvarsbiotop		X			Ej fastställt
Bottenfauna	X	X	X		Årligen
Dagaktiva fjärilar	X	X	X	X	Årligen
Dvärgålgör		X			Vart femte år
Fåglar – odlingslandskap	X	X	X	X	Årligen
Fåglar – skogsmark	X	X	X	X	Årligen
Fåglar – våtmark	X	X	X	X	Årligen
Källkvicklöpare		X			Ej fastställt
Lunglav			X		Vart femte år
Marin bottenfauna i grunda vikar					Vart femte år (2018 nästa gång)
Metaller i vallgravsfisk		X			Ej fastställt
Metaller i vattendrag	X	X	X	X	Årligen
(Närsalter)	X	X	X	X	Årligen på uppdrag av länsstyrelsen
TBT i nätsnäcka	X			X	Vart tredje år
Ålgräs	X				Vart femte år

Ekologiska landskapsanalyser kompletterar undersökningar i fält. Många arter och naturtyper har aldrig inventerats i kommunen och det krävs därför undersökningar för att ta reda på deras eventuella förekomst. Inventering i fält är dock mycket resurskrävande, vilket gör att vi ser potential i att komplettera inventeringsarbetet med landskapsövergripande analyser i GIS, enligt den modell för ekologiska landskapsanalyser som vi tagit fram. Vi ser ett behov av ett bättre kartunderlag till analyser, såsom en vegetationskarta, vilket vi kommer att arbeta med i en förstudie under 2015 tillsammans med andra förvaltningar i staden.

Ekologiska undersökningar medverkar till en bra planering i Göteborg. Att komma in med vår kunskap tidigt i planeringsprocessen är nödvändigt för att kunna värna de ekologiska värdena i staden. Eftersom det finns ett mycket starkt skydd för flera arter som förekommer i kommunen kan hela planprocessen bli mer effektiv om vi är med i ett tidigt skede.

Vi behöver öka kunskapen om vattenmiljöerna och samordna vattenförvaltningen. Övergödningen pekas ut som det största hotet mot vattenmiljön och stora insatser krävs för att klara miljö kvalitetsnormerna för vatten år 2015. Vattenmyndigheten för Västerhavet ska 2015 fatta beslut om nya statusbedömningar, normer och ett tuffare åtgärdsprogram för att förändra vattenmiljöerna till det bättre. Kommunerna har hittills tilldelats ett antal uppgifter i åtgärdsprogrammet för vatten och de handlar bland annat om att via planering och tillsyn minska kommunens negativa påverkan på vattenförekomsterna. 2015 ska även ett åtgärdsprogram för havsmiljön beslutas. Eftersom det saknas mycket kunskap om tillståndet i våra grundvatten, vattendrag, sjöar och hav finns ett stort behov av en intensivare övervakning av stadens vattenmiljöer.

Samverkan inom och utanför miljöförvaltningen ger bättre kunskap. Vi samarbetar idag med övriga förvaltningar och med externa partners. Alla inventeringar och undersökningar som genomförs samordnas med berörda myndigheter eller organisationer. Den främsta samarbetspartnern är park- och naturförvaltningen, men även kulturförvaltningen, stadsbyggnadskontoret och kretslopp och vatten är delaktiga. Externt är det främst länsstyrelsen som arbetar med miljöövervakning. Det finns stor potential för vidare samarbete inom miljöövervakningen. Ett ökat samarbete med universitet och högskolor är önskvärt för att ta fram bättre underlag. Vi representerar staden i flera vattenråd och vi deltar i vattenvårdsförbundens referensgrupper. Vi koordinerar också västkustkommunernas medverkan i KIMO Sverige. Vi samordnar ett pedagogiskt projekt riktat till skolor, förskolor och allmänhet. Detta projekt delfinansieras av LONA-medel.

Verksamhetsområde Buller

Vi tydliggör och analyserar bullersituationen i staden genom vårt arbete med bullerkartläggningen och tar på detta sätt fram underlag för bra beslut rörande stadens arbete med bullerfrågan, till exempel i plan- och byggprocessen eller när det gäller bullerskyddsåtgärder.

Kartläggningen i sig innebär ett bra underlagsmaterial för såväl tillsyn, bygglovsgivning som planering. Materialet kan också användas vid uppföljning av miljömålet *God bebyggd miljö* och till fördjupade utredningar. Andra förvaltningar som är berörda av bullerfrågan får därmed också nytta av det vi tar fram och den kompetens vi kan erbjuda. Bland annat har man möjligheter att arbeta mer proaktivt med åtgärdsarbete vid utsatta platser och arbeta aktivt med att säkra de relativt tysta områden som finns i staden idag.

Uppföljningen av Västsvenska paketet sker också inom ramen för bullerövervakningen, såsom utredningar av större geografiska områden och uppföljning av enskilda åtgärders effekt. Bullerkartläggningen kommer att underlätta och stödja det analysarbetet. Vi kommer också att kunna utföra en mindre mängd mätuppdrag för Trafikkontoret.

Vi samordnar arbetet med att genomföra åtgärderna i åtgärdsprogrammet mot trafikbuller. Ett åtgärdsprogram mot buller för perioden 2014-2018 har antagits av kommunfullmäktige. Miljö- och klimatanmännen har en viktig roll både som samarbetspartner och som samordnare för genomförande och uppföljning av programmet. Under 2015 kommer arbetet att påbörjas inom fler åtgärdsområden.

Vi samarbetar inom bullerfrågan med övriga staden men också med externa parter eftersom vi vill sträva efter att Göteborgs Stad ska ligga i framkant inom bullerområdet när det gäller allt från planering till åtgärder. Detta sker genom olika former av samarbeten med andra förvaltningar, andra städer, Göteborgs universitet och Chalmers i syfte att klargöra oklarheter, testa nya tekniska lösningar, fördjupa analyser eller fylla kunskapsluckor inom området.

Genom att skapa ett nätverk för bullerarbetet inom staden kan samarbetet med övriga förvaltningar som har nytta av bullerövervakningen för stadsplanering och åtgärdsarbete

bli mer effektivt och formaliserat. Genom nätverket kan ny kunskap om buller spridas inom staden, till exempel till trafikkontoret (åtgärder, planering och klagomål), stadsbyggnadskontoret (planer och bygglov), park- och naturförvaltningen (tysta grönområden) och fastighetskontoret (planering).

Nationellt samarbete sker med miljöförvaltningarna i Malmö och Stockholm, för kontinuerligt erfarenhets- och kunskapsutbyte.

Vi samarbetar med Chalmers och Göteborgs universitet för att stärka kunskapen om buller, dess hälsoeffekter och hur det kan hanteras i samhällsplaneringen. Vår ambition är att fungera som brygga mellan teori och praktik. Vi vill också att vårt underlag från bullerkartläggningen kommer till användning i pågående och ny forskning, examensarbeten med mera och hoppas att fördjupande analyser vi själva inte har möjlighet att utföra på så sätt ändå blir gjorda. Ett ökat samarbete kommer att innebära kunskapsutbyte som breddar och fördjupar såväl vår som stadens kompetens och leder till innovativa lösningar som breddar stadens hantering av bullerfrågan.

Vi deltar i EU-nätverket Eurocities bullergrupp för att få inspiration, kunskapsutbyte och genomföra projekt med andra europeiska städer.

Verksamhetsområde Luft

Vi övervakar den göteborgska luftkvaliteten. Det gör vi genom mätningar och beräkningar.

Göteborgs Stad är enligt lagstiftningen¹ ansvarig för att kontrollera luftkvaliteten i förhållande till miljökvalitetsnormerna i Göteborg. Det är miljöövervakningsenheten som gör det genom mätning av luftföroreningar på två permanenta mätstationer i Göteborg. Vi driver även Luftvårdsprogrammets i Göteborgsregionen två mätstationer, varav en ligger i Gårda och en i Mölndal. Vi mäter även under kortare perioder på tre andra platser i staden med våra mobila mätvagnar.

Vi övervakar även luftkvaliteten med hjälp av beräkningar. Varje år sedan år 2006 har miljöförvaltningen samarbetat med trafikkontoret och stadsbyggnadskontoret i projektet Ren stadsluft. Resultatet är en tvådimensionell spridningskarta av kvävedioxidhalten över hela Göteborg. Kartläggningen är ett viktigt verktyg i planeringen av staden. Under 2015 kommer vi att använda våra beräkningsmöjligheter för att på ett mer långsiktigt sätt beräkna framtida luftföroreningshalter. När Göteborg förtätas krävs tillgång till andra verktyg eller programvaror som på ett bättre sätt tar hänsyn till bland annat topografi och lokala vindförhållanden. Därför ska vi utreda vilka beräkningsprogram som bäst passar våra behov.

Under 2015 ska vi även fortsätta vårt samarbete med trafikkontoret för att rationalisera införandet av trafikuppgifterna i vår emissionsdatabas.

¹ EU:s direktiv (dir 2008/50/EG och dir 2004/107/EG) har implementerats i svensk lagstiftning i miljöbalken (SFS 2010:477), luftkvalitetsförordningen (SFS 2010:477) och Naturvårdsverkets föreskrifter om kontroll av luftkvaliteten (NFS 2013:11).

Vi ska se till att miljö kvalitetsnormerna och miljömålen följs. Det gör vi genom att beakta luftkvaliteten i remisser av planärenden. Då använder vi framför allt de spridningskartor som beräkningarna ger och resultat från våra mätstationer. Under 2015 vill vi bli bättre på att bevaka luftfrågan i planprocessen. Framför allt måste vi se till att förskolor och skolor inte byggs i områden med höga luftföroreningshalter. Utmaningen blir större när Göteborg ska förtätas. Det kan innebära att fler byggnader byggs närmare högtrafikerade vägar och att fler gatrum blir mer slutna med sämre ventilation av luftföroreningar som följd. Det hela blir även mer komplicerat av att andra miljöhänsyn som buller kan ha motsatta intressen. Under 2015 planerar vi att utveckla vårt samarbete med både plangruppen och bullergruppen och vi kommer även vara engagerade i arbetet med en handbok för förtätning som ska arbetas fram på avdelningen under 2015.

Vi kommer att fortsätta vårt samarbete med Göteborgs universitet och Chalmers inom Göteborgs atmosfärvetenskapliga centrum (GAC). Vi har fått ekonomiska medel att tillsammans med GAC gå vidare med en förstudie med Pollutant eggs, som är små portabla luftföroreningsmätare stora som en bandyboll. Under 2015 kommer vi att jämföra mätresultat från äggen och våra mätstationer. Resultat av jämförelsen avgör om vi kan gå vidare med ett projekt i större skala för att övervaka personers exponering av luftföroreningar.

Under 2015 kommer vi även att fortsätta analysen av partikelfilter som samlats in i Göteborg under en tid. Det här är ett samarbete med Lunds universitet och resultaten kan hjälpa oss att identifiera vilka källor som bidrar med PM₁₀ i Göteborg och i förlängningen hur vi kan minska dessa utsläpp.

Publikationer utgivna av Göteborgs Miljöförvaltning

Rapporter (ISSN 1401-2448):

- R 2014:1 Årsrapport 2013
- R 2014:2 Inventering av alger på grunda hårbottnar i Göteborgs skärgård
- R 2014:3 Inventering av grunda mjukbottnar i Göteborg 2013
- R 2014:4 Varor i lågprissegmentet - tillsyn över detaljhandeln. Tillsynsprojekt i samarbete mellan Malmö, Göteborg och Stockholm
- R 2014:5 Budget 2014
- R 2014:6 Bottenfauna i Göteborgs kommun 2013
- R 2014:7 Metaller i vattendrag 2013
- R 2014:8 Metaller i vallgravsfisk 2013
- R 2014:9 PVC-produkter - tillsyn över detaljhandeln. Tillsynsprojekt i samarbete mellan Malmö, Göteborg, Helsingborg och Stockholm
- R 2014:10 Luftkvaliteten i Göteborgsområdet. Årsrapport 2013
- R 2014:11 Pedagogiska odlingsträdgårdar. Slutrapport
- R 2014:12 Kemikalier i arbets- och profilkärl - tillsyn över detaljhandeln. Tillsynsprojekt i samarbete mellan Göteborg, Helsingborg, Malmö och Stockholm
- R 2014:13 Jämställt bemötande
- R 2014:14 Miljörapport 2013. En beskrivning av miljötillståndet i Göteborg
- R 2014:15 Kemikalier i skor och leksaker - tillsyn över detaljhandeln. Tillsynsprojekt i samarbete mellan Malmö, Göteborg, Helsingborg och Stockholm
- R 2016:16 Inventering av källsnabblöpare 2014
- R 2014:17 Insekter i värdefulla lövträd i Göteborgs kommun
- R 2014:18 Budget 2015

- R 2013:1 Årsrapport 2012
- R 2013:2 Metaller i vattendrag 2012
- R 2013:3 Bottenfauna i Göteborgs kommun 2012
- R 2013:4 Metaller i vallgravsfisk 2012
- R 2013:5 Sumpskogar och lövlundar i Göteborgs kommun. Inventering av ett urval av områden
- R 2013:6 Insekter i ruderatmarker och kraftledningsgator i Göteborgs kommun
- R 2013:7 Luftkvaliteten i Göteborgsområdet. Årsrapport 2012
- R 2013:8 Ekologisk landskapsanalys - en pilotstudie
- R 2013:9 Miljörapport 2012. En beskrivning av miljötillståndet i Göteborg
- R 2013:10 Riktvärden och riktlinjer för utsläpp av förorenat vatten till recipient och dagvatten i Göteborg
- R 2013:11 Kemikalier i ytterkläder - tillsyn över detaljhandeln. Tillsynsprojekt i samarbete mellan Malmö, Göteborg och Stockholm
- R 2013:12 Skyddsvärda träd i Göteborgs kommun

